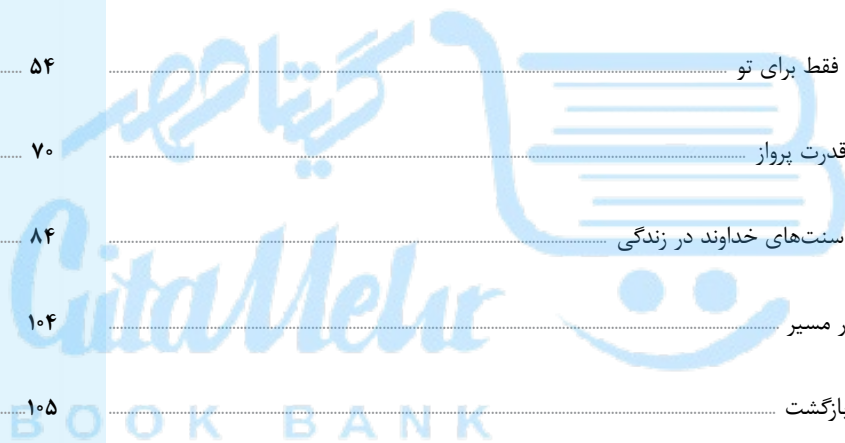

فهرست

تست	درس نامه	
	۷	بخش اول تفکر و اندیشه
۱۴	۸	درس اول هستی بخش
۳۱	۲۲	درس دوم یگانه بی همتا
۴۷	۳۹	درس سوم توحید و سبک زندگی
۶۲	۵۴	درس چهارم فقط برای تو
۷۶	۷۰	درس پنجم قدرت پرواز
۹۴	۸۴	درس ششم سنت‌های خداوند در زندگی
	۱۰۴	بخش دوم در مسیر
۱۱۱	۱۰۵	درس هفتم بازگشت
۱۲۶	۱۱۹	درس هشتم زندگی در دنیای امروز و عمل به احکام الهی
۱۴۳	۱۳۴	درس نهم پایه‌های استوار
۱۵۸	۱۵۱	درس دهم تمدن جدید و مسئولیت ما
	۱۶۵	پاسخنامه تشریحی
	۲۱۴	پاسخنامه کلیدی

توحید و سبک زندگی

هدف کلی آشنایی با توحید عملی به عنوان ثمره و میوه توحید نظری و تلاش برای تحقق آن در زندگی فردی و اجتماعی

مفاهیم اصلی

توحید عملی

شرک عملی

بعد فردی توحید

بعد اجتماعی توحید

انسان موحد

جامعه توحیدی

سوالات اصلی درس

بر آستان جانان گر سر توان نهادن گلبانگ سربلندی بر آسمان توان زد
وقتی برای خرید یک کالا به بازار می‌رویم؛ معمولاً با رسیدن به اولین مغازه و دیدن اولین نمونه دست به خرید نمی‌زنیم، بلکه با جست‌وجو، بهترین‌ها را انتخاب می‌کنیم.
امروزه در بازار سبک زندگی، سبک‌های گوناگونی از زیستن تبلیغ می‌شود که ما باید از میان آن‌ها بهترین را انتخاب کنیم. انتخاب هر یک از این سبک‌ها، مسیر زندگی ما را تغییر می‌دهد و سرنوشت دنیا و آخرت ما را رقم می‌زند. وقتی برای خرید یک کالا، آن چنان دقت و حساسیتی به خرج می‌دهیم، پس باید این انتخاب مهم براساس فکر و به دور از احساسات باشد و دلیلی محکم و عقل‌پسند از آن حمایت کند. خوب است بدانیم که هر سبکی از زندگی، ریشه در اندیشه‌های خاصی داشته و از جهان‌بینی ویژه‌ای سرچشمه می‌گیرد. شناخت آن ریشه‌ها کمک فراوانی به تصمیم‌گیری درست ما خواهد کرد. «زندگی توحیدی» نیز شیوه‌ای از زندگی است که ریشه در جهان‌بینی توحیدی دارد و در درس‌های گذشته تا حدودی با این جهان‌بینی آشنا شدیم.

در این درس می‌خواهیم به این پرسش پاسخ دهیم که ایمان به خداوند، به عنوان خالق و پروردگار جهان، چه سبکی از زندگی را به دنبال می‌آورد و در مقابل آن کدام سبک از زندگی قرار می‌گیرد؟

۱- توضیح

در درس پیش با توحید نظری یعنی توحید در شناخت و اعتقاد آشنا شدیم و فهمیدیم که تنها خالق، مالک، سرپرست و تدبیرکننده جهان خداست. در این درس به بررسی آثار و نتایج این شناخت، در عمل و زندگی می‌پردازیم. یکی از روش‌ها و سبک‌های مختلف زندگی، زندگی توحیدی است. همان‌طور که هر سبک زندگی، ریشه در نگرش و افکار خاص دارد، زندگی توحیدی نیز ریشه در جهان‌بینی توحیدی دارد.

۲- رابطه علت و معلولی

از کلمه «ریشه در» می‌فهمیم که: اندیشه‌های خاص و جهان‌بینی ویژه: علت و سبک زندگی: معلول و نتیجه آن است.

هم‌چنین از کلمه «پس» می‌فهمیم که: تغییر مسیر زندگی انسان و رقم‌زدن سرنوشت او در دنیا و آخرت: علت و ضرورت انتخاب سبک زندگی براساس فکر و به دور از احساسات بودن آن: معلول و نتیجه است.

۳- پیام بیت

بیت مطرح در مقدمه بر توحید عملی یا توحید در عمل تأکید می‌کند. سرنهادن بر آستان خداوند، همان اطاعت و پیروی از او در همه ابعاد است که نتیجه آن، رسیدن به سربلندی و سرافرازی است. این بیت با آیه ﴿إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ فَاعْبُدُوهُ﴾ و تمامی آیاتی که به عبادت و بندگی خدا اشاره دارد، ارتباط مفهومی دارد.

یادآوری

منشأ اختلاف در انتخاب هدف‌ها

- در پایه دهم، این اصل کلی را آموختیم که افکار و اعتقادات هر فرد، مهم‌ترین عامل در تعیین هدف‌ها و رفتارهای اوست.
- هر فردی متناسب با اعتقادات خویش، مسیر زندگی خود را انتخاب و بر همان اساس رفتار خواهد کرد.
- مثال:** اگر کسی پذیرفت و ایمان پیدا کرد که سعادت بشر در کسب ثروت است و انسان فقط با لذات مادی خوشبخت می‌شود، به طور طبیعی، زندگی خود را صرف رسیدن به همین هدف می‌کند.
- یا اگر کسی چنین اندیشید و واقعاً معتقد شد که دانش و آگاهی، بزرگ‌ترین کمال انسان است و هیچ امر دیگری با آن قابل مقایسه نیست، عمر خود را به کسب علم خواهد گذراند و در همین راه تلاش خواهد کرد.

۱- توضیح

این درس به تبیین توحید عملی به عنوان نتیجه توحید نظری (توحید در خالقیت، مالکیت، ولایت و ربوبیت) می‌پردازد. از آن‌جا که افکار و اعتقادات انسان، در انتخاب اهداف، رفتارها و مسیر زندگی او مهم‌ترین نقش را دارد، اگر کسی به توحید معتقد باشد در عمل نیز انسان موحدی خواهد بود و زندگی توحیدی خواهد داشت و برعکس اگر کسی در اعتقاداتش دچار شرک باشد، زندگی عملی او نیز مشرکانه است.

۲- رابطه علت و معلولی

از کلمه «مهم‌ترین عامل» می‌فهمیم که: افکار و اعتقادات: علت و تعیین هدف‌ها و رفتارها و مسیر زندگی: معلول و نتیجه آن است.

۳- نکته ترکیبی

(درس ۱- دهم) هر کس با بینش و نگرش خاص خود به سراغ هدفی می‌رود و اختلاف در انتخاب هدف‌ها، ریشه در نوع اندیشه انسان دارد.

بازتاب توحید در زندگی

مفهوم توحید عملی

با توجه به اصل فوق می‌توانیم بگوییم انسانی که خداوند را به عنوان تنها خالق جهان پذیرفته است (توحید در خالقیت) و ایمان دارد که او پروردگار هستی است (توحید در ربوبیت)، رفتاری متناسب با این اعتقاد خواهد داشت و جهت زندگی خود را خدا قرار خواهد داد؛ چنین انسانی در مسیر «توحید عملی» حرکت می‌کند: ﴿إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَ رَبُّكُمْ فَأَعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ﴾

مثال می‌توانیم از جعفر بن ابی‌طالب یاد کنیم که در حضور «نجاشی»، پادشاه حبشه، اثرات پذیرش این اعتقاد را، این‌گونه توصیف کرد: «ما قبلاً قومی جاهل بودیم، بت می‌پرستیدیم، مردار می‌خوردیم، مرتکب زشتی‌ها می‌شدیم، پیوند خویشاوندی را قطع می‌کردیم، بی‌پناه را پناه نمی‌دادیم و قوی، ضعیف را می‌بلعید. این چنین بودیم تا این‌که خداوند از میان ما پیامبری مبعوث فرمود که خانواده‌اش را می‌شناسیم و به صداقت و امانت‌داری و عفتش ایمان داریم. پیامبر، ما را به خدا فراخواند که او را یگانه بدانیم، عبادت کنیم و آن‌چه را که خود و پدرانمان می‌پرستیدیم، کنار بگذاریم، چیزی را شریک او قرار ندهیم، او ما را به عدل، احسان، راستی، درستی، امانت‌داری و نیکی نسبت به خویشان و همسایگان دعوت کرد و از خوردن مال یتیم و ارتکاب فحشاء و منکر و دروغ نهی کرد و دستور داد نماز را به پا داریم، زکات بپردازیم و ماه رمضان را روزه بگیریم، ما نیز او را تصدیق کرده و به او ایمان آوردیم و از او پیروی کردیم.»

رابطه مستقیم میان ایمان به توحید با عمل به توحید

البته، از آن‌جا که ایمان همه افراد یکسان نیست و دارای شدت و ضعف است (علت)، میزان تأثیرگذاری این اعتقاد بستگی به درجه ایمان افراد به توحید و یکتاپرستی دارد (معلول). هر چه ایمان قوی‌تر باشد (علت)، تأثیر عملی آن در زندگی بیشتر (معلول) و هر چه ضعیف‌تر باشد (علت)، تأثیر آن کم‌تر خواهد بود (معلول): ﴿إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَ رَبُّكُمْ فَأَعْبُدُوهُ﴾
با این معیار، هر کس می‌تواند درجه ایمان خود و تأثیر آن را در زندگی خویش بررسی کند.

۱- توضیح

درک و شناخت این‌که خداوند فقط خالق جهان است (توحید در خالقیت) و ایمان به این‌که او تنها پشتیبان جهان (توحید در ربوبیت) است، این نتیجه را به همراه دارد که فقط او شایسته پرستش و اطاعت است، یعنی نتیجه توحید در نظر، زندگی توحیدی در عمل است. با توجه به این مفهوم، کسی شایسته پرستش و اطاعت است که خالق، مالک و مدبر جهان است. جملاتی که جعفر بن ابی‌طالب در حضور نجاشی بیان کرده، همگی نشان‌دهنده آثار و نتایج قبول توحید در زندگی فردی و اجتماعی مسلمانان است. قبول توحید، فقط به معنای ایمان به خدای یگانه نیست، بلکه موجب تغییر در اعمال و عبادت و بندگی خدا یا همان توحید عملی می‌شود. به همین جهت است که می‌گوییم دین فقط اعتقاد نیست، بلکه عمل را نیز شامل می‌شود. این مطلب در جمله «ما را به عدل، احسان، راستی، درستی، امانت‌داری و ... دعوت کرد و از خوردن مال یتیم و ارتکاب فحشاء و منکر و دروغ نهی کرد ...» به خوبی مشخص است.

۲- کلیدواژه

توحید عملی: منحصرکردن عبادت‌ها، افعال، محبت، دعا، اطاعت، درخواست و طلب و خلاصه همه جهت زندگی برای خدا و رضایت او. به جای توحید عملی، از اصطلاحات توحید عبادی و توحید در عبادت نیز استفاده می‌شود.

۳- رابطه علت و معلولی

ایمان افراد به توحید و یکتاپرستی: علت و تأثیر آن در زندگی و عمل: معلول و نتیجه آن است.

بنابراین از میزان توحید در عمل می‌توان به میزان توحید در نظر یا ایمان به توحید پی برد و میان این دو رابطه مستقیم وجود دارد.

۴- نکته ترکیبی

آیاتی که بیانگر توحید عملی هستند، عبارت‌اند از:
(درس ۱- دهم) آیه: ﴿قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَ نَسْكَی وَ مَحْيَای وَ مَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ بیانگر توحید عملی است.

(درس ۹- دهم) آیه: ﴿وَ الَّذِينَ آمَنُوا أَشَدَّ حُبًّا لِلَّهِ﴾ نیز به توحید عملی اشاره دارد. زیرا کسی که بنده خداوند است، او را محبوب و معبود خود می‌داند. آیه: ﴿قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي﴾ نیز بیانگر توحید عملی است.

زیرا کسی که پرستنده پروردگار است، فقط او را دوست دارد و از غیر خدا اطاعت نمی‌کند، مگر به اذن و فرمان خدا.

(درس ۱۰- دهم) در آیه: ﴿اقِمِ الصَّلَاةَ﴾ و ﴿كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ﴾ اقامه نماز و روزه از مصادیق توحید عملی است.

(درس ۱۲- دهم) آیه: ﴿يَذُنُّ عَلَيْهِمْ مِنْ جَلْبَابِهِمْ﴾ که به نزدیک ساختن روسری‌ها برای زنان اشاره دارد، بعدی از ابعاد توحید عملی است.

(درس ۱- یازدهم) آیه: ﴿إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَ تَوَّاصُوا بِالْحَقِّ وَ تَوَّاصُوا بِالصَّبْرِ﴾ با تأکید بر عمل صالح و انجام حق و صبر و سفارش دیگران به آن، بیانگر توحید عملی است.

(درس ۵- یازدهم) آیه: ﴿اطِيعُوا اللَّهَ وَ اطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾ که اطاعت از خدا و پیامبر و امامان را واجب اعلام نموده، بیانگر توحید عملی است.

عبارت: «ما إن تمسكنم بهما لن تضلوا أبداً» در حدیث ثقلین که تمسک و پیروی از اهل بیت را موجب رهایی از گمراهی می‌داند، بیانگر توحید عملی است.

(درس ۸- یازدهم) در حدیث سلسله‌الذهب، امام رضا علیه السلام با تأکید بر ولایت امام که شرط تحقق توحید در زندگی اجتماعی است به توحید عملی اشاره نموده است: «بشروطها و أنا من شروطها».

(درس ۹- یازدهم) عبارت: ﴿يعبدونني لا يشركون بي شيئاً﴾ بیانگر آن است که در آینده تاریخ، با ظهور امام عصر عجل الله تعالي فرجه، مؤمنان صالح خدا را می‌پرستند و توحید عملی و دوری از شرک حاکم می‌شود.

(درس ۱- دوازدهم) آیه: ﴿يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ﴾ بیانگر توحید عملی است. زیرا به درخواست از خدا اشاره دارد.

(درس ۴- دوازدهم) آیات: ﴿تَقَوْمُوا لِلَّهِ﴾، ﴿إِنْ أَعْبَدُونِي﴾ بیانگر توحید عملی است.

(درس ۶- دوازدهم) آیه: ﴿مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ﴾ به انجام عمل نیک در مسیر توحید عملی اشاره دارد.

(درس ۷- دوازدهم) آیه: ﴿فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَ اعْتَصَمُوا بِهِ﴾ با تمسک به خدا بیانگر توحید عملی است.

(درس ۸- دوازدهم) آیه: ﴿أَفَمِنْ أُنْحُسِ بِنِيَانِهِ عَلَى تَقْوَى مِنَ اللَّهِ وَ رِضْوَانٍ﴾ که به پایه‌گذاری زندگی بر اساس تقوا و خشنودی خدا دلالت دارد، حاکی از توحید عملی است.

با تدبیر در آیه زیر به سؤالات پاسخ دهید.

﴿إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَ رَبُّكُمْ فَأَعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ﴾:

همانا خداوند پروردگار من و پروردگار شماست. پس او را بندگی کنید [که] این راه راست [و درست] است.

۱- چرا تنها خداوند را باید عبادت کرد؟

چون فقط خداوند، پروردگار (رب) هستی است، پس باید تنها او را عبادت و پرستش کرد و از پرستش غیر او خودداری نمود.

۲- چرا خداوند بندگی خود را، راه راست و درست زندگی بیان کرده است؟

تنها خدا رب و پروردگار هستی است و همه چیز تحت قدرت اوست و بندگی هر چه غیر از خدا، در حقیقت بندگی چیزهایی است که هیچ نقش و قدرتی در این عالم ندارند و اگر کسی در این مسیر گام بردارد و زندگی خود را با اتکا به غیر خدا پیش برد، در راهی پرخطر گام گذاشته و سرانجامی جز سقوط ندارد.

سورة آل عمران، آیه ۵۱

إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَ رَبُّكُمْ

همانا خداوند پروردگار من و پروردگار شماست.

فَأَعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ

پس او را بندگی کنید [که] این راه راست [و درست] است.

توحید عملی، نتیجه توحید در ربوبیت

إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَ رَبُّكُمْ: توحید در ربوبیت: علت

فَاعْبُدُوهُ: توحید عملی: معلول

هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ: عبادت خدا و توحید عملی: راه درست زندگی

۱- **إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَ رَبُّكُمْ**: این عبارت بیانگر توحید در ربوبیت است؛ بدین معنا که خداوند، جهان را اداره و تدبیر می کند و پرورش همه مخلوقات به دست اوست. البته از آن جا که در بحث توحید در ربوبیت گفتیم که چون خداوند خالق، مالک و ولی و سرپرست حقیقی جهان است، پروردگار جهان نیز هست و تدبیر امور جهان به دست اوست. این عبارت به گونه ای شامل تمامی مراتب توحید در عقیده می شود. این عبارت، بیانگر معیار و ملاکی برای معبودبودن است.

۲- **فَاعْبُدُوهُ**: با اعتقاد به این که خداوند، تنها پروردگار ما و جهان است، درمی یابیم که تنها وجود شایسته پرستش، خداست: ارتباط بین توحید در ربوبیت و توحید در عبادت. به عبارت دیگر، نتیجه و بازتاب آشنایی با توحید در نظر (خالقیت، مالکیت، ولایت و ربوبیت)، توحید در عمل (توحید عملی) است و ربوبیت الهی، منشأ و خاستگاه پرستش خداوند است. این عبارت بیانگر توحید عملی در هر دو بعد فردی و اجتماعی است.

۳- **هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ**: بندگی خدا راهی مستقیم و بدون انحراف و راه راست زندگی است. از مفهوم مخالف این عبارت می فهمیم که: بندگی غیر خدا راهی انحرافی است.

۴- **رَابِعَةُ عِلْت وَ مَعْلُولِي**: حرف «ف» در این آیه، نشان دهنده رابطه علیت است، یعنی چون خداوند پروردگار جهان است، پذیرش بندگی خداوند، تنها راه راست و صحیح در زندگی انسان است. به عبارت دیگر، توحید در ربوبیت: علت و توحید عملی: معلول و نتیجه آن است.

۵- **نکته ترکیبی (۱)**: (درس ۱ - یازدهم) بندگی خدا راه درست زندگی و از نیازهای برتر و بنیادین انسان است.

۶- **نکته ترکیبی (۲)**: (درس ۴ - دوازدهم) خداوند در آیه: ﴿وَ ان اعبدونی هذا صراط مستقیم﴾ نیز بندگی خدا را راه درست زندگی بیان کرده است.

۷- **نکته ترکیبی (۳)**: (درس ۷ - دوازدهم) خداوند در آیه: ﴿فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ﴾ نشان دهنده رابطه علیت است، یعنی چون خداوند پروردگار جهان است، پذیرش بندگی خداوند، تنها راه راست و صحیح در زندگی انسان است. به عبارت دیگر، توحید در ربوبیت: علت و توحید عملی: معلول و نتیجه آن است.

ابعاد توحید عملی

توحید عملی دارای دو بعد فردی و اجتماعی است که به تبیین هر یک می پردازیم.

الف) بعد فردی توحید عملی و ثمرات آن

اورنگی های انسان موحد

- هر کسی در زندگی خود از فرمان های خدا اطاعت کند، گام در مسیر توحید عملی گذاشته است.
- چنین فردی می کوشد تمایلات درونی و تصمیم ها و فعالیت های خود را در جهت خواست و رضایت الهی قرار دهد. مثال: در انتخاب همسر، شغل، دوست، در چگونگی تحصیل، تفریح، ورزش و حتی در انتخاب نوع پوشش و به طور کلی در تمام برنامه های روزانه خود، خدا را در نظر می گیرد و تلاش می کند از دایره فرمان های او خارج نشود.
- از نظر انسان موحد هیچ حادثه ای در عالم بی حکمت نیست، گرچه حکمت آن را نداند. از همین رو، موحد واقعی، همواره انسانی امیدوار است. در مقابل سختی ها و مشکلات، صبور و استوار است و آن ها را زمینه موفقیت های آینده اش قرار می دهد. باور دارد که دشواری های زندگی نشانه بی مهری خداوند نیست، بلکه بستری برای رشد و شکوفایی اوست.

سر ارادت ما و آستان حضرت دوست
 نظیر دوست ندیدم، اگرچه از مه و مهر
 که هر چه بر سر ما می‌رود ارادت اوست
 نهادم آینه‌ها در مقابل رخ دوست

این دو بیت بیانگر انسان موحد یا توحید عملی در بعد فردی است که فقط تسلیم و مطیع خداوند است و او را دوست و یار خود برگزیده است. از غیر خدا طلب و درخواستی ندارد و فقط به خدا توجه دارد و هیچ کس را همتا و شبیه خداوند متعال نمی‌داند و صبور و استوار است و سختی‌ها را بستری برای رشد خود می‌داند.
 این ابیات با بیت: «بر آستان جانان گر سر توان نهادن / گلبانگ سربلندی بر آسمان توان زد» و آیه: ﴿إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَ رَبُّكُمْ فَأَعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ﴾ ارتباط مفهومی دارد. هم‌چنین مصراع «نظیر دوست ندیدم ...» با آیه: ﴿وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ﴾ هم‌مفهوم است.

- انسان موحد، چون زندگی خود را براساس رضایت خداوند تنظیم کرده و پیرو فرمان‌های اوست، شخصیتی ثابت و پایدار دارد و برخوردار از آرامش روحی است.
- انسان موحد موجودات جهان را مخلوق خدا می‌بیند و می‌داند که خداوند او را در برابرشان مسئول قرار داده است. بر همین اساس، امام علی (ع) به مردم زمان خود و همه مردمی که به خدا ایمان دارند، می‌فرماید:

امام علی (ع) «تقوای الهی پیشه کنید؛ هم در مورد بندگان خدا، هم در مورد شهرها و آبادی‌ها؛ چرا که شما در برابر همه این‌ها حتی سرزمین‌ها و چهارپایان مسئولید. خدا را اطاعت کنید و از عصیان او بپرهیزید.»

۱- توضیح

در بعد فردی توحید عملی موارد زیر مطرح است:

- اطاعت از فرمان‌های خدا
- جهت‌گیری تمایلات درونی و تصمیم‌ها و فعالیت‌های انسان متناسب با خواست و رضایت الهی
- حکیمانه‌دانستن همه حوادث عالم
- صبر و استواری در مقابل سختی‌ها و مشکلات زندگی و قرار دادن آن سختی‌ها برای شکوفایی و موفقیت خود
- برخورداری از شخصیتی ثابت و پایدار و آرامش روحی
- مسئولیت در برابر مخلوقات دیگر

۲- رابطه علت و معلولی

از کلمه «از همین‌رو» می‌فهمیم که: حکیمانه‌دانستن همه حوادث عالم: علت و امیدواری انسان موحد و قرار دادن سختی‌ها و مشکلات به عنوان بستر رشد و بالندگی: معلول و نتیجه آن است. هم‌چنین از کلمه «چون» می‌فهمیم که: تنظیم‌نمودن زندگی براساس رضایت خداوند و پیروی از فرمان‌های الهی توسط انسان موحد: علت و برخورداری از شخصیتی ثابت و پایدار و آرامش روحی: معلول و نتیجه آن است.

۳- پیام حدیث

سخن امام علی (ع) بر توحید عملی در بعد فردی تأکید دارد و ایشان، انسان موحد را در برابر مخلوقات خدا مسئول می‌داند. امام علی (ع) انسان‌ها را به رعایت تقوا یعنی دوری از گناهان در مورد انسان‌ها و شهرها و آبادی‌ها دعوت نموده است. مقصود از «تقوا» در مورد شهرها و آبادی‌ها، حفظ و مراقبت از آن‌هاست. ایشان، انسان را در برابر همه مخلوقات الهی مسئول می‌داند و به همین

جهت باید از آن‌ها حفاظت نمود و انسان حق ندارد که به آن‌ها آسیب برساند. اطاعت از خدا و پرهیز از عصیان، همان توحید عملی است که در آخر، انسان‌ها را به آن دعوت نموده است.

۴- ارتباط مفهومی

بیت: «بر آستان جانان گر سر توان نهادن / گلبانگ سربلندی بر آسمان توان زد» با بیت: «سر ارادت ما و آستان حضرت دوست / که هر چه بر سر ما می‌رود، ارادت اوست.» و حدیث امام علی (ع) ارتباط مفهومی دارد و همگی بیانگر «تبلور توحید عملی» در انسان موحد در بعد فردی است.

۵- نکته ترکیبی (۱)

(درس ۸ - دهم) یکی از ویژگی‌های انسان موحد این است که در مقابل سختی‌ها و مشکلات صبور و استوار است. آیه ﴿وَ اصْبِرْ عَلٰی مَا اَصَابَكَ اِنَّ ذٰلِكَ مِنْ عَزْمِ الْاُمُوْر﴾ بیانگر آن است.

۶- نکته ترکیبی (۲)

(درس ۱۰ - دهم) مقصود از «تقوای الهی» در حدیث امام علی (ع)، حفاظت و نگهداری است. انسان با تقوا، خودنگه‌دار است و خود را در برابر گناه حفظ می‌کند و بر خودش مسلط است.

۷- نکته ترکیبی (۳)

(درس ۴ - دوازدهم) پیروی انسان موحد از فرمان‌های خداوند و تنظیم زندگی خود براساس رضایت او، بیانگر اخلاص در بندگی خداست.

۸- نکته ترکیبی (۴)

(درس ۶ - دوازدهم) با توجه به آیه: ﴿اَحْسِبِ النَّاسَ اَنْ يَّتْرَكُوْا اَنْ يَقُوْلُوْا آمَنَّا وَ هُمْ لَا يَفْتَنُوْنَ﴾ برخی سختی‌های زندگی، نمودی از امتحانات و ابتلائات برای انسان مؤمن و موحد است، نه نشانه بی‌مهری خداوند.

بعد فردی شرک عملی و نتایج آن

- در مقابل، اگر کسی دل به هوای نفس (بت درون) سپرده و او را معبود خود قرار دهد و اوامرش را به فرمان‌های خداوند ترجیح دهد یا در پی کسب رضایت قدرت‌های مادی و طاغوت‌ها (بت‌های بیرون) برآید، چنین شخصی گرفتار شرک عملی شده است: ﴿اَ زَايَتْ مِنْ اَتَّخَذَ الْاِلٰهَةَ هَوَاۗءَ اَفَاَنَّتْ تَكُوْنُ عَلَيْهِ وَاِكِلًا﴾
- تسلیم‌بودن در برابر امیال نفسانی و فرمان‌پذیری از طاغوت (علت)، باعث می‌شود شخص، درونی ناآرام و شخصیتی ناپایدار داشته باشد (معلول)؛ زیرا از یک سو هوای نفس وی هر روز خواسته جدیدی جلوی روی او قرار می‌دهد و از سوی دیگر، قدرت‌های مادی که هر روز رنگ عوض می‌کنند او را به بردگی جدیدی می‌کشاند (علت).

۱- توضیح

شرک عملی در دو حالت اتفاق می‌افتد: یکی این که فرد از هوای نفس خود اطاعت کند (بت درون) و دیگر آن که بندگی قدرت‌های مادی و طاغوت‌ها که فرمان الهی را بیان نمی‌کند، بپذیرد (بت بیرون).

۲- کلیدواژه

شرک عملی: شریک کردن غیرخدا یا اطاعت از هوای نفس در عبادت‌ها و کارها و اطاعت از آن‌ها بدون اذن الهی

۳- رابطه علت و معلولی

از کلمه: «باعث می‌شود» می‌فهمیم: تسلیم‌بودن در برابر امیال نفسانی و فرمان‌پذیری از طاغوت: علت و برخورداری از درونی ناآرام و شخصیتی ناپایدار در انسان مشرک: معلول و نتیجه آن است.

هم‌چنین از کلمه «زیرا» می‌فهمیم: قرار دادن خواسته جدید از سوی هوای نفس جلوی انسان یا رنگ عوض کردن و به بردگی کشاندن انسان مشرک توسط طاغوت‌ها: علت و برخورداری از درونی ناآرام و شخصیتی ناپایدار توسط انسان مشرک: معلول و نتیجه آن است.

۴- نکته ترکیبی

مواردی که بیانگر شرک عملی در بعد فردی است، عبارت‌اند از:

(درس ۲ - دهم) هوای نفس، همان نفس اماره است که انسان را به بدی‌ها دعوت می‌کند و از پیروی از عقل و وجدان بازمی‌دارد.

(درس ۹ - دهم) آیه: ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَن يَتَّخِذُ مِن دُونِ اللَّهِ اُنْدَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ﴾ بیانگر شرک عملی است.

(درس ۱۱ - یازدهم) با توجه به آیه: ﴿وَالَّذِينَ كَسَبُوا السَّيِّئَاتِ جَزَاءَ سَيِّئَةٍ مِّمَّثِلًا وَّ تَرْهَقُهُمْ ذُلَّةٌ﴾، بدی پیشه‌کردن و گام‌برداشتن در مسیر گناه نیز باعث خواری و ذلت انسان می‌شود.

(درس ۲ - دوازدهم) آیه: ﴿قُلْ اِفْتَحْتُمْ مِّنْ دُونِهِ اَوْلِيَاءَ لَا يَمْلِكُونَ لِانْفُسِهِمْ نَفْعًا وَّ لَا ضَرًّا﴾ کسانی را بیان می‌کند که غیرخدا را به عنوان ولی و سرپرست خود می‌گیرند و از آن‌ها طلب و درخواست دارند، حال آن‌که بت‌ها اختیار سود و زیان خود را هم ندارند. یعنی علاوه بر شرک در ولایت، دچار شرک عملی نیز هستند.

(درس ۸ - دوازدهم) آیه: ﴿مَنْ اَسَّسَ بِنِيَانِهِ عَلٰى شَفَا جُرْفٍ هَارٍ﴾ بیانگر کسی است که در زندگی از فرمان‌ها و احکام الهی تبعیت نمی‌کند و دچار شرک عملی است.

سوره فرقان، آیه ۴۳

أَرَأَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ

آیا دیدی آن کسی را که هوای نفس خود را معبود خود گرفت،

أَفَأَنْتَ تَكُونُ عَلَيْهِ وَكِيلاً

آیا تو ضامن او می‌باشی او به دفاع از او برمی‌خیزی؟

گرفتاری به شرک عملی در بعد فردی

آرایت من اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ:

اتخاذ هوای نفس و بت درون به عنوان معبود

أَفَأَنْتَ تَكُونُ عَلَيْهِ وَكِيلاً:

عدم امکان هدایت اجباری مشرکان

۱- آرایت من اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ: این آیه در خصوص **هواپرستان** است. کسانی که **هوای نفس** را معبود خود قرار می‌دهند و اوامر هوای نفس را بر اوامر خداوند ترجیح می‌دهند. این افراد دچار شرک عملی در بعد فردی هستند و خداوند با عبارت «آرایت» چنین کسانی را مورد مذمت قرار داده است.

۲- **أَفَأَنْتَ تَكُونُ عَلَيْهِ وَكِيلاً**: این عبارت به صورت استفهام انکاری می‌گوید که ای پیامبر ﷺ، تو وکیل انسان هواپرست نیستی تا او را به راه راست ببری. انبیای الهی مسئولیتی در اجبار به هدایت هواپرستان ندارند و ضامن آن‌ها در انجام فرامین الهی نیستند، وظیفه آن‌ها فقط ابلاغ است. از این مفهوم به «اختیار» انسان پی می‌بریم. با توجه به این عبارت، **هدایتگری پیامبر ﷺ در مورد هواپرستان بی‌تأثیر است.**

۳- **نکته ترکیبی (۱)**: (درس ۲ - دهم) عبارت: ﴿أَفَأَنْتَ تَكُونُ عَلَيْهِ وَكِيلاً﴾ که به اختیار انسان در پذیرش یا عدم پذیرش هدایت اشاره دارد، با آیه ﴿إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِنَّمَا شَاكَرَ وَّ إِنَّمَا كَفَرَ﴾ مرتبط است.

۴- **نکته ترکیبی (۲)**: (درس ۱ - یازدهم) آیه: ﴿رَسُلًا مَّبَشِّرِينَ وَّ مَنذِرِينَ لِّئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حِجَّةٌ بَعْدَ الرِّسَالِ﴾ نقش پیامبران را فقط بشارت‌دهنده و اندازکننده بیان نموده، نه وکیل و ضامن مردم در پذیرش هدایت الهی و این آیه نیز با بیان اتمام حجت انسان پس از هدایت الهی، بر اختیاری بودن هدایت تأکید کرده است.

۵- **نکته ترکیبی (۳)**: (درس ۱۱ - یازدهم) هوی و هوس یا همان «نفس اماره» از ما می‌خواهد که فقط به تمایلات بعد حیوانی سرگرم باشیم و از تمایلات عالی و برتر غافل بمانیم. انسانی که به هوی و هوس پاسخ مثبت می‌دهد، قدم در وادی ذلت گذاشته و از مسیر رشد بازمی‌ماند.

۶- **نکته ترکیبی (۴)**: (درس ۵ - دوازدهم) آیات: ﴿قَدْ جَاءَ كَمْ صَآئِرٍ مِّن رَّبِّكَ فَمِنْ اِبْصَرِ فَلَئِنَّ فِىْهَا لَمِنْ اَعْمٰی و ﴿ذٰلِكَ بِمَا قَدَّمْت اِبْدِیْكَ وَّ اَنْ اَللّٰهُ لَیْسَ بِظَلّٰمٍ لِّلْعَبِیْدِ﴾ با تأکید بر اختیار انسان پس از نزول دلایل روشن و هدایت الهی، با عبارت: ﴿أَفَأَنْتَ تَكُونُ عَلَيْهِ وَكِيلاً﴾ هم‌مفهوم است.

با توجه به آیه زیر به سؤالات پاسخ دهید.

﴿وَمِنَ النَّاسِ مَن يَعْْبُدُ اللَّهَ عَلَىٰ حَرْفٍ فَإِن أَصَابَهُ خَيْرٌ اطْمَأَنَّ بِهِ وَّ إِن أَصَابَتْهُ فَتْنَةٌ اِنْقَلَبَ عَلَىٰ وَجْهِهِ خَسِرَ الدُّنْيَا وَّ الْآخِرَةَ ذٰلِكَ هُوَ الْخَسِرَانُ الْمُبِیْنُ﴾ «از مردم کسی هست که خدا را بر یک جانب و کناره‌ای [تنها به زبان و هنگام وسعت و آسودگی] عبادت و بندگی می‌کند، پس اگر خیریه به او رسد، دلش به آن آرام می‌گیرد و اگر بلایی به او رسد، از خدا رویگردان می‌شود. او در دنیا و آخرت، اهر دو [زبان می‌بیند. این همان زبان آشکار است.»

۱- پرستشی که از روی ایمان باشد با پرستشی که از روی تردید باشد، چه تفاوتی دارد؟

پرستشی که از روی ایمان باشد، پرستشی ثابت و پایدار است؛ یعنی فرد در هر شرایطی چه در خوشی و چه در راحتی، چه در تنگنا و چه در آسایش، دست از پرستش خداوند برنمی‌دارد. اما پرستشی که از روی تردید باشد، مقطعی و سطحی است و حوادث تلخ و شیرین آن را تغییر می‌دهد. یعنی وقتی خیریه به فرد می‌رسد، خدا را عبادت و بندگی می‌کند و هنگامی که سختی و شری به وی می‌رسد، از خدا رویگردان می‌شود.

۲- چرا برخی انسان‌ها در برابر هر خیر و شری که به آن‌ها می‌رسد، دو روش متفاوت پیش می‌گیرند؟

این به ایمان انسان برمی‌گردد. کسی که خدا را با جان و دل نپذیرفته و ایمان به خدا در متن زندگی‌اش قرار نداشته باشد، بسته به شرایط، خدا را می‌پرستد. این افراد همانند کسانی هستند که در لبه‌ی جایی قرار گرفته‌اند که آن‌جا نیز مستقر و پابرجا نیست و با تکان مختصری از مسیر خارج می‌شود. اما انسان مؤمن چون دل به خدا سپرده و تابع فرمان‌های اوست، در هر شرایطی دست از پرستش خداوند برنمی‌دارد، زیرا می‌داند این جهان، تحت تدبیر خداوندی حکیم است و هیچ حادثه‌ای در جهان بی‌حکمت نیست.

سوره حج، آیه ۱۱

وَمِنَ النَّاسِ مَن يُعْبُدُ اللَّهَ عَلَىٰ حَرْفٍ
از مردم کسی هست که خدا را بر یک جانب و کناره‌ای [آنها به زبان و
هنگام وسعت و آسودگی] عبادت و بندگی می‌کند،
فَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ اطْمَأَنَّ بِهِ
پس اگر خیری به او رسد، دلش به آن آرام می‌گیرد.
وَإِنْ أَصَابَتْهُ فِتْنَةٌ انْقَلَبَ عَلَىٰ وَجْهِهِ
و اگر بلایی به او رسد، از خدا روی گردان می‌شود.
خَيْرَ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ
او در دنیا و آخرت، اهر دو [زبان می‌بیند. این همان زیان آشکار است.

گرفتاری به شرک عملی در بعد فردی، زیان آشکار انسان

و من النَّاسِ من يعبد الله على حرف:
افراد ضعیف‌الایمان گرفتار به شرک عملی

فان اصابه خیر اطمأن به و ان اصابته فتنه
انقلب علی وجهه: بی‌ثباتی در پرستش خدا
براساس منافع مادی

خسر الدنیا و الآخرة:
زیان هر دو دنیا برای انسان مبتلا به شرک

ذلك هو الخسران المبين:
زیان آشکار برای انسان مبتلا به شرک عملی

۱- و من النَّاسِ من يعبد الله على حرف: ایمان بعضی انسان‌ها سطحی است و در کناره‌ی دین ایستاده‌اند و به صورت مقطعی خدا را عبادت می‌کنند. انسانی که در لبه‌ی ایمان قرار دارد، در آن ثابت‌قدم و پابرجا نیست و با وقوع اتفاقی، از ایمان خارج می‌شود: افراد ضعیف‌الایمان و سست‌عنصر. این آیه در خصوص انسانی است که به شرک عملی در بعد فردی دچار می‌باشد.

۲- فان اصابه خیر اطمأن به و ان اصابته فتنه انقلب علی وجهه: کسی که ایمانش محکم نباشد و از روی تردید و به صورت مقطعی خدا را می‌پرستد، حوادث تلخ و شیرین و فراز و نشیب‌های زندگی او را تغییر می‌دهد.

در این عبارت، قرآن به توضیح ایمان متزلزل مشرکین می‌پردازد و می‌گوید: اگر خیری به آنان برسد، آرامش و اطمینان دارند و اگر رنج و بدی به آن‌ها برسد و مورد ابتلاء و آزمایش قرار گیرند، دگرگون می‌شوند و به کفر روی می‌آورند. گویی آن‌ها دین را به عنوان وسیله‌ی رسیدن به امیال خود پذیرفته‌اند که اگر به آن امیال نرسند، دین را رها می‌کنند و معیار حقانیت دین و دینداری برایشان، مسائل مادی و رسیدن به خواسته‌های خودشان است.

از این عبارت می‌فهمیم که انسان در معرض هجوم خیرات و بلاهاست و کسی که پرستش او از روی ایمان باشد، این حوادث هیچ تغییری در عمل و عبادات او نمی‌گذارد و در ایمان خود ثابت‌قدم است. اما عبادت افراد ضعیف‌الایمان، همیشگی نیست و مقطعی است. وقتی خیری به آن‌ها می‌رسد، خدا را می‌پرستند و هنگامی که سختی به آن‌ها می‌رسد، از خدا روی گردان می‌شوند.

۳- خسر الدنیا و الآخرة: انسان مشرک هم در دنیا زیان می‌بیند و هم در آخرت. زیرا که به خواسته‌های دنیایی خود نمی‌رسد و در آخرت نیز، به عذاب الهی گرفتار می‌شود.

۴- ذلك هو الخسران المبين: روی گردانی از خداوند با رسیدن رنجی به انسان و گرفتاری به شرک، زیان آشکار است.

۵- ارتباط مفهومی: عبارت ﴿و من الناس من يعبد الله على حرف﴾ به شرک عملی در بعد فردی اشاره دارد و با عبارت: ﴿ارایت من اتخذ الهه هوا﴾ که بیانگر همین مفهوم است، ارتباط دارد.

۶- نکته ترکیبی (۱): (درس ۴ - یازدهم) در دو جا از ایمان و اطاعت غیرراستین صحبت شده است. یکی در آیه‌ی این درس که از افرادی یاد می‌کند که فقط هنگام خوشی خدا را عبادت می‌کنند و عبادت آن‌ها سطحی است و دیگری در آیه: ﴿لم تر الی الذین یزعمون اثمهم آمنوا...﴾ افرادی که داوری نزد طاغوت می‌برند و ایمان آن‌ها راستین نیست، این دو گروه سخن و عملشان با یکدیگر یکی نیست.

۷- نکته ترکیبی (۲): (درس ۸ - دوازدهم) کسی که دچار شرک عملی است، در لبه‌ی پرتگاه مشرف به سقوط قرار گرفته و این همان است که در آیه: ﴿ام من اتس بنیانه علی شفا جرف هار فانهار به فی نار جهنم﴾ به آن اشاره شده است.

۸- نکته ترکیبی (۳): (درس ۶ - دوازدهم) عبارت: «فتنه» در این آیه، اشاره به «سنت امتحان و ابتلاء» دارد و افرادی که در توحید عملی دچار ضعف‌اند، در هنگام مواجهه با سنت ابتلاء، از خدا رویگردان می‌شوند.

ب) بعد اجتماعی توحید عملی و ثمرات آن

مفهوم توحید اجتماعی

بعد اجتماعی توحید به معنای قرارگرفتن همه‌ی ارکان یک جامعه در جهت خداوند و اطاعت همه جانبه از اوست.

اوزگی‌های جامعه توحیدی

مهم‌ترین رکن یک جامعه، حکومت آن است. وقتی یک جامعه توحیدی است که حاکم آن براساس قوانین الهی به حکومت رسیده باشد و همان شرایطی را که خداوند برای حاکم تعیین کرده است، دارا باشد و بکوشد قوانین الهی را در جامعه به‌اجرا درآورد.

- یک جامعه، علاوه بر رکن سیاسی، دارای ارکان دیگری مانند اقتصاد و فرهنگ نیز هست. جامعه‌ای که در مسیر توحید اجتماعی حرکت می‌کند، اقتصاد و فرهنگ و سایر ابعاد و ارکان آن نیز به سوی اجرای فرمان‌های خدای یگانه پیش می‌رود و به صورت جامعه‌ای عدالت گستر درمی‌آید.
- جامعه توحیدی، حکومت کسانی را که خداوند به آن‌ها حق حکومت نداده است، نمی‌پذیرد. با آنان که نسبت به خداوند و مسلمانان دشمنی می‌ورزند، دوستی نمی‌کند و با ظالمان مبارزه می‌کند.
- بنا به فرمان خداوند، از محرومان و مستضعفان حمایت می‌کند و به این سخن خداوند گوش فرا می‌دهد که فرموده است: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوِّكُمْ أَوْلِيَاءَ تُلْقُونَ إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ﴾ «ای کسانی که ایمان آورده‌اید دشمن من و دشمن خودتان را دوست نگیرید، [به گونه‌ای که] با آنان مهربانی کنید. حال آن‌که آنان به دین حقی که برای شما آمده است، کفر ورزیده‌اند.»

۱- توضیح

در بعد اجتماعی توحید عملی موارد زیر مطرح است:

- حکومت حاکم آن براساس قوانین الهی و به اجرا درآوردن قانون الهی
- پیشرفتن تمام ارکان جامعه از جمله اقتصاد و فرهنگ به سوی اجرای فرمان‌های خدا
- عدالت گستری در جامعه
- نپذیرفتن حکومت کسانی که حق حکومت ندارند
- دوستی نکردن با دشمنان خدا و مسلمانان
- مبارزه با ظالمان
- حمایت از محرومان و مستضعفان

۲- کلیدواژه

جامعه توحیدی: یکپارچه‌شدن نظام اجتماعی در جهت خداوند و اطاعت همه‌جانبه از او.

۳- نکته ترکیبی

(درس ۹ - دهم) دوستی نکردن با دشمنان خدا و مسلمانان و مبارزه با آنان که از ویژگی‌های جامعه توحیدی است، همان تبری یا بیزاری از باطل و پیروان اوست.

(درس ۴ - یازدهم) تشکیل حکومت اسلامی برای اجرای احکام اجتماعی اسلام و پذیرش ولایت الهی و نفی حاکمیت طاغوت در راستای بعد اجتماعی توحید عملی است. همه پیامبران با کتاب آسمانی و میزان ارسال شدند تا عدالت در جامعه برقرار شود یعنی توحید عملی پیاده شود: ﴿لقد ارسلنا رسلنا بالبینات و انزلنا معهم الكتاب و المیزان ليقوم الناس بالقسط﴾ (درس ۴ - یازدهم) حمایت از محرومان و مستضعفان که از ویژگی‌های انسان موحد است، با این سخن رسول خدا ﷺ ارتباط دارد که فرمود: «هر کس فریاد دادخواهی مظلومی را که از مسلمانان یاری می‌طلبد، بشنود اما به یاری آن مظلوم برنخیزد، مسلمان نیست.» (درس ۵ - یازدهم) آیه ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اطِيعُوا اللَّهَ وَ اطِيعُوا الرَّسُولَ وَ اُولَى الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾ با وجوب اطاعت از پیامبر و جانشینان برحق ایشان، بیانگر توحید عملی در بعد اجتماعی است. (درس ۸ - یازدهم) عبارت: «بشروطها و أنا من شروطها...» در حدیث سلسله‌الذهب، با تأکید بر ولایت امام، بیانگر بعد اجتماعی توحید است. (درس ۱۰ - یازدهم) این که در جامعه توحیدی باید حاکم جامعه همان شرایطی را که خداوند تعیین کرده، دارا باشد، بیانگر «مشروعیت» حاکم در آن جامعه است.

سوره ممتحنه، آیه ۱

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوِّكُمْ أَوْلِيَاءَ
ای کسانی که ایمان آورده‌اید، دشمن من و دشمن خودتان را دوست نگیرید.
تُلْقُونَ إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ
[به گونه‌ای که] با آنان مهربانی کنید. حال آن‌که آنان به دین حقی
که برای شما آمده است، کفر ورزیده‌اند.

دوری از دوستی با دشمنان خدا و مسلمانان
از نشانه‌های توحید عملی در بعد اجتماعی

یا ایُّها الذّٰین آمنوا: مخاطب: مؤمنان

لا تتخذوا عدوی و عدوکم اولیاء تلقون الیهیم
بالمودة: نهی از دوستی و مهربانی با دشمنان
خدا و مسلمانان

و قد کفروا بما جاءکم من الحق: علت پرهیز
از دوستی، کفر دشمنان به دین حق

۱- یا ایُّها الذّٰین آمنوا: مخاطب آیه، مؤمنان هستند که خدا را می‌پرستند: **جامعه توحیدی.**

۲- لا تتخذوا عدوی و عدوکم اولیاء: جامعه موحد و باایمان حق ندارد با دشمنان خدا و مسلمانان که در حقیقت یک دشمن است، رابطه دوستانه و صمیمانه داشته باشد: نهی مؤمنان از **رابطه دوستی با دشمنان خدا و دشمنان خودشان.** از این عبارت می‌فهمیم: ایمان به خداوند با برقراری پیوند دوستی با دشمن خدا سازگار نیست.

۳- تلقون الیهیم بالمودة: علاوه بر نهی از هرگونه رابطه دوستی با دشمنان خدا، باید از القای مودت و مهربانی نیز با آنان پرهیز کرد: نهی از هرگونه محبت به دشمنان خدا

۴- و قد کفروا بما جاءکم من الحق: علت این نهی‌ها (رابطه دوستی و مهربانی) در این عبارت آمده است:

این دشمنان، به دین حق یعنی دین اسلام، کافرند: **مخالفت کفار در عقیده با مسلمانان**

۵- رابطه علت و معلولی: عبارت: ﴿قد کفروا بما جاءکم من الحق﴾ کفر به دین حق: علت و عبارت: ﴿لا تتخذوا عدوی و عدوکم اولیاء تلقون الیهیم بالمودة﴾ نهی از رابطه دوستی و مهربانی با دشمن خدا معلول و نتیجه است.

از این عبارت و عبارت قبل نتیجه می‌شود که: برقراری رابطه با کفار در صورتی جایز است که به دین حق مسلمانان احترام گذارند.

۶- نکته ترکیبی: (درس ۹ - دهم) دینداری با دوستی خدا (تولی) آغاز می‌شود و برائت و بیزاری از دشمنان خدا (تبری) را به دنبال دارد. عبارت: ﴿لا تتخذوا عدوی و عدوکم اولیاء﴾ با قسمت اول جمله «لا اله الا الله» ارتباط دارد و هر دو بیانگر «نه» به هر چه غیرخدایی یا «تبری» است.

ارتباط دوسویه توحید فردی و اجتماعی

توحید فردی و اجتماعی تقویت کننده یکدیگر

■ میان بُعد فردی و بُعد اجتماعی توحید رابطه متقابل وجود دارد. هر قدر که مردم یک جامعه به سوی توحید حرکت کنند، ارکان جامعه نیز بیشتر رنگ توحیدی به خود می‌گیرند؛ همان‌طور که هر قدر نهادهای اجتماعی در خدمت اجرای قوانین الهی باشد، زمینه برای رشد انسان‌ها و حرکت به سوی خداوند و زندگی موحدانه آسان‌تر می‌گردد.

مفهوم شرک عملی در بعد اجتماعی و اثرات آن

■ از این‌رو، اگر قرار باشد همه فقط خواسته‌ها و تمایلات دنیوی خود را دنبال کنند و تنها منافع خود را محور فعالیت اجتماعی قرار دهند و اهل ایثار و تعاون و خیر رساندن به دیگران نباشند، تفرقه و تضاد جامعه را فرامی‌گیرد و امکان رشد و تعالی از بین می‌رود. در چنین جامعه‌ای، روز به روز انسان‌های ستمگر، قدرت بیشتری پیدا می‌کنند و دیگران را در خدمت امیال خود به کار می‌گیرند. در نتیجه، دیگر سخنی از حاکمیت خداوند و فرمان‌های او نیست، بلکه سخن از حاکمیت طاغوت و دستورهای اوست.

۱- توضیح

میان بعد فردی و اجتماعی توحید، رابطه متقابل وجود دارد؛ یعنی اگر مردم در بعد فردی به سمت توحید حرکت کنند، در جامعه نیز اثر می‌گذارد و اگر جامعه هم به سوی اجرای دستورات خداوند برود، زمینه برای حرکت افراد به سوی توحید بیشتر فراهم می‌شود.

در شرک عملی در بعد اجتماعی موارد زیر مطرح است:

- ۱) دنبال کردن خواسته‌ها و تمایلات افراد جامعه
- ۲) قرار دادن منافع فردی به عنوان محور فعالیت اجتماعی
- ۳) عدم ایثار و تعاون میان افراد جامعه

۴) برقراری تفرقه و تضاد در جامعه

۵) از بین رفتن امکان رشد و تعالی افراد

۶) قدرت یافتن انسان‌های ستمگر

۷) حاکمیت طاغوت و دستورهای او به جای حاکمیت خداوند و فرمان‌های او

۲- نکته ترکیبی

(درس ۴ - یازدهم) آیه: ﴿لَمْ تَرَالَى الَّذِينَ يِزْعَمُونَ أَنَّهُمْ بِمَا أَنْزَلَ بِنُورِ الْبَيْتِ وَمَا أَنْزَلَ مِنْ قَبْلِكَ يَرِيدُونَ أَنْ يَتَحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ﴾ کسانی را که داوری نزد طاغوت می‌برند، دچار شرک عملی در بعد اجتماعی می‌داند.

توحید و شرک در جهان امروز

اغفلت از توحید عملی در جوامع و عصر حاضر

■ توحید، روح و محور زندگی دینی و شرک، روح و محور زندگی ضد دینی است. تا این‌جا مراتب و ابعاد توحید را شناخته‌ایم. اکنون می‌خواهیم ببینیم زندگی انسان عصر حاضر تا چه اندازه توحیدی است و کدام‌یک از مراتب توحید در آن بیشتر مورد غفلت قرار گرفته است. منظور ما از انسان عصر حاضر، تمام افراد جامعه نیست، بلکه جو حاکم بر اکثریت افراد است، نه تک‌تک افراد.

■ می‌دانیم که جوامع بشری، امروز از نظر صنعت و فناوری پیشرفت فراوانی کرده‌اند و این جوامع را نمی‌توان از این جهت با جوامع گذشته مقایسه کرد. هم‌چنین انسان امروز کم‌تر از بت‌پرستان قبل از اسلام، که بیش از ۳۶۰ بت را می‌پرستیدند، به دنبال این قبیل بت‌پرستی‌هاست.

طرح سؤال و پاسخ

■ بنابراین، جای طرح این سؤال هست که آیا انسان و جوامع بشری به سوی زندگی توحیدی حرکت می‌کنند؟

در ابتدا به نظر می‌رسد که امروزه کم‌تر کسی گرفتار شرک باشد و از این جهت نیز بشر در مسیر پیشرفت می‌باشد، اما یک واقعیت تلخ در این‌جا وجود دارد و آن این است که گرچه شرک در قالب بت و مانند آن در میان بیشتر جوامع امروزی وجود ندارد، اما انواع دیگری از شرک که بسیار پیچیده‌تر از شرک قدیم است، در میان بشر به چشم می‌خورد که خوب است به آن‌ها توجه کنیم و برای دوری از آن‌ها تلاش نماییم.

امصادیق گرفتاری به شرک پیچیده و خفی در عصر حاضر

۱) امروزه، بسیاری از انسان‌ها جهان خلقت را ملک خود تلقی می‌کنند و بدون توجه به نظر مالک حقیقی آن، یعنی خدا، هرگونه که بخواهند در این جهان تصرف می‌کنند. این افراد و جوامع، در واقع خود را مالک و ولی و پرورش‌دهنده (رب) جهان می‌پندارند. برخی از این انسان‌ها، مانند فرعون که «انا ربکم الأعلى» می‌گفت و خود را پروردگار بزرگ مردم معرفی می‌کرد، خود را مالک دیگر جوامع می‌پندارند و برای آن‌ها تصمیم‌گیری می‌کنند.

۲) نتیجه از جمله پیامدهای آن، تخریب محیط زیست، آلوده‌شدن طبیعت، پیدا شدن جوامع بسیار فقیر در کنار جوامع بسیار ثروتمند و مانند آن‌هاست. بسیاری از انسان‌ها چنان به امور دنیوی سرگرم شده‌اند که خدا را فراموش کرده و خداوند در قلب آن‌ها جایگاهی ندارد. زینت دنیا و لذات و شهوات چنان در دلشان فزونی یافته که جایی برای خلوت انس با خدا و درک معنویت نیایش با پروردگار باقی نگذاشته است.

گویی هوی و هوس و آنچه و آن کس که آنان را به هوس‌هایشان می‌رساند، بت و معبودشان شده و آن‌ها را همچون خدا می‌پرستند و از ابزارهای جدید، مانند سینما، تلویزیون، ماهواره، اینترنت و سایر رسانه‌ها در این راه بهره می‌گیرند و یکسره از خدا و آخرت غافل شده‌اند. به نظر شما وظیفه ما در مقابل وضع موجود چیست و چگونه می‌توانیم به اصلاح جامعه امروزی اقدام کنیم؟

۱- توضیح

گرچه انسان‌های امروزه، خداوند را انکار نمی‌کنند و می‌پذیرند که این جهان را خدا آفریده است، اما در ساختار تمدن جدید و در زندگی انسان‌ها، خداوند حضور ندارد. مسئله «غفلت» با انکار خداوند متفاوت است، یعنی آن چنان بی‌اهمیت شده است که دیگر تأثیری در زندگی ندارد و نقشی ایفا نمی‌کند. امروزه توجه انسان‌ها به اموری جلب شده و آن امور برای آن‌ها اهمیت یافته که سبب بی‌توجهی و غفلت از خداوند

شده است. امروزه انسان‌ها به پرستش بت‌های جدیدی مشغول شده‌اند که مانع پرستش خدای یگانه شده است. در حقیقت بعد عملی توحید مورد غفلت قرار گرفته است.

۲- نکته ترکیبی

(درس ۸ - دوازدهم) زندگی انسان امروز با غفلت از خداوند و دستورات او، مصداق آیه: ﴿مَنْ أَشَسَّ بِنِيَانِهِ عَلَى شِفَا جَرْفٍ هَارٍ فَانْهَارَ بِهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ﴾ شده که نتیجه آن فروافتادن در آتش است.

آیا می توان تنها به جنبه فردی توحید عملی معتقد بود ولی جنبه اجتماعی آن را قبول نداشت؟

خیر، زیرا میان بعد فردی و بعد اجتماعی توحید، رابطه دوسویه وجود دارد. هر قدر که مردم یک جامعه به سوی توحید حرکت کنند، ارکان جامعه نیز بیشتر رنگ توحیدی به خود می گیرند. همان طور که هر قدر نهادهای اجتماعی در خدمت اجرای قوانین الهی باشند، زمینه برای رشد انسان ها و حرکت به سوی خداوند و بندگی موحّدانه آسان تر می گردد. بنابراین اگر نهادها و ارکان یک جامعه مانند ارکان سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و ... توحیدی نباشد و جامعه براساس طاغوت اداره شود، بستر لازم برای حرکت انسان ها در مسیر توحید به سختی صورت خواهد گرفت.

به عنوان مثال اگر اقتصاد یک جامعه براساس معاملات غیرشرعی و ربوی صورت گیرد، خواه ناخواه مال حرام وارد زندگی انسان ها می شود و آن ها را از حرکت در مسیر توحید بازمی دارد و یا اگر سیاست و حکومت یک جامعه طاغوت محور باشد، حاکمان آن جامعه مردم را به سوی گمراهی سوق می دهند. به این صورت که حکومت طاغوت، که جهان را به همین عالم ماده محصور می کند و قائل به ربوبیت خدا نیست، سعی می کند تا حقیقت انسان را به سطح همین بدن مادی فروبکاهد و با تأکید صرف بر نیازهای مادی و لذت های دنیوی، پیوسته توجه انسان های تحت حکومت خود را به این نوع نیازها مشغول دارد و معلوم است که در چنین حکومتی، موحّدبودن در بعد فردی نیز بسی دشوار و مشکل است.

پرسش های چهارگزینه ای

تألیفی

۱۵۸- مهم ترین عامل در تعیین هدفها و رفتارهای هر فرد، اوست که به آن نیز می گویند و زاینده انسان است.

- (۱) سرمایه ها و استعدادها - خودشناسی - رشد و کمال و سعادت
(۲) افکار و اعتقادات - جهان بینی - شیوه و سبک زندگی
(۳) سرمایه ها و استعدادها - جهان بینی - رشد و کمال و سعادت
(۴) افکار و اعتقادات - خودشناسی - شیوه و سبک زندگی

۱۵۹- عبارت: «انسانی که خداوند را به عنوان تنها خالق جهان پذیرفته است و ایمان دارد که او پروردگار هستی است، رفتاری متناسب با این اعتقاد خواهد داشت.» به چه معناست و کدام آیه شریفه مؤید آن است؟

- (۱) گام نهادن در مسیر توحید عملی، بازتاب اعتقاد به توحید و ایمان به خداوند است - ﴿إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ﴾
(۲) اعتقاد انسان ها تعیین کننده درجه شدت و ضعف ایمانشان به خداست - ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَن يَعْبُدُ اللَّهَ عَلَىٰ حَرْفٍ﴾
(۳) گام نهادن در مسیر توحید عملی، بازتاب اعتقاد به توحید و ایمان به خداوند است - ﴿قُلْ أَغَيْرَ اللَّهِ ابغى رَبًّا وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ﴾
(۴) اعتقاد انسان ها تعیین کننده درجه شدت و ضعف ایمانشان به خداست - ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوِّكُمْ أَوْلِيَاءَ﴾

۱۶۰- افرادی که در برابر خیر و رنجی که به آن ها می رسد، دو روش متفاوت پیش می گیرند، چه مشکلی از دیدگاه قرآن دارند و نتیجه عمل آن ها چه نامیده شده است؟

- (۱) عبادت مقطعی فقط به هنگام وصول خیرات - ﴿الْأَخْسَرِينَ أَعْمَالًا﴾ (۲) دوستی با دشمنان خدا و تبعیت از طاغوت - ﴿الْخَسِرَانِ الْمَبِينِ﴾
(۳) عبادت مقطعی فقط به هنگام وصول خیرات - ﴿الْخَسِرَانِ الْمَبِينِ﴾ (۴) دوستی با دشمنان خدا و تبعیت از طاغوت - ﴿الْأَخْسَرِينَ أَعْمَالًا﴾

۱۶۱- قرآن کریم در مورد کسی که هوای نفس خود را خدای خود گرفت، چه فرموده است؟

- (۱) ﴿إِنَّا فَتَنَّاكَ تَكُونَ عَلَيْهِ وَكَيْلًا﴾ (۲) ﴿خَسِرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ﴾ (۳) ﴿وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكَ مِنَ الْحَقِّ﴾ (۴) ﴿ذَلِكَ هُوَ الْخَسِرَانِ الْمَبِينِ﴾

۱۶۲- جهت زندگی را خدایی کردن، نشانه وصول به مرحله است که پیام آیه شریفه وافی به این مقصود است.

- (۱) ایمان و اعتقاد به توحید - ﴿مَن كَانَ يَرِیدْ ثَوَابَ الدُّنْيَا فَعِندَ اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾
(۲) توحید عملی - ﴿إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ﴾
(۳) توحید عملی - ﴿مَن كَانَ يَرِیدْ ثَوَابَ الدُّنْيَا فَعِندَ اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾
(۴) ایمان و اعتقاد به توحید - ﴿إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ﴾

۱۶۳- اتخاذ تصمیم های خود از جمله انتخاب همسر، شغل، دوست و ... و قرار دادن تمایلات درونی متناسب با خواست و رضایت الهی با چه موردی تناسب دارد و برای یک انسان موحّد، چگونه جهان معنای خاص خود را دارد؟

- (۱) بعد فردی توحید عملی - از نظر او هیچ حادثه ای در عالم بی حکمت نیست، گرچه حکمت آن را نداند.
(۲) بعد اجتماعی توحید عملی - ناملايمات زندگی، گاهی نشانه بی مهربی خداوند است، اما باید در مقابل آن ها صبور باشد.
(۳) بعد فردی توحید عملی - ناملايمات زندگی، گاهی نشانه بی مهربی خداوند است، اما باید در مقابل آن ها صبور باشد.
(۴) بعد اجتماعی توحید عملی - از نظر او هیچ حادثه ای در عالم بی حکمت نیست، گرچه حکمت آن را نداند.

۱۶۴- با توجه به آیات قرآن، راه درست زندگی کدام است و علت آن چیست؟

- (۱) پرهیز از هوای نفس - خدا پروردگار هستی و پشتیبان جهان است.
(۲) پرهیز از هوای نفس - خداوند مالک سود و زیان همه موجودات است.
(۳) اطاعت و بندگی خدا - خدا پروردگار هستی و پشتیبان جهان است.
(۴) اطاعت و بندگی خدا - خداوند مالک سود و زیان همه موجودات است.

۱۶۵- با توجه به آیه شریفه ﴿إِنَّا فَتَنَّاكَ تَكُونَ عَلَيْهِ وَكَيْلًا﴾، امر مورد نکوهش خداوند، و تحقق شرک است.

- (۱) اتخاذ هوای نفس به عنوان معبود خود - عملی در بعد فردی
(۲) ضعف در عبادت و بندگی خدا - عبادی در بعد اجتماعی
(۳) اتخاذ هوای نفس به عنوان معبود خود - عبادی در بعد اجتماعی
(۴) ضعف در عبادت و بندگی خدا - عملی در بعد فردی

۱۶۶- آیات شریفه ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدَّ حُبًّا لِّلَّهِ﴾، ﴿قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي﴾ و ﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا...﴾، به ترتیب مرتبط با کدام یک از ابعاد توحید است؟

(۱) عملی - ربوبی - ولایت (۲) ربوبی - عملی - عملی (۳) عملی - عملی - ولایت (۴) ربوبی - ربوبی - عملی
۱۶۷- از دقت در آیه شریفه ﴿بِإِيَّاهِ الذِّينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ لِقَوْلِ الْبِئْسَمَا لِلْمُؤَدَّةِ وَ قَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ﴾ مفهوم دریافت می‌گردد.

- (۱) آگاهی بخشی به موخدان در نمودن خطر ظالمان و مستکبران و گرفتار آمدن به شرک عملی
- (۲) برحذر داشتن اطاعت کنندگان کافران پس از دشمنی با خدا و مسلمانان
- (۳) دستور به دشمنی با کافران پس از نادیده گرفتن حق و نهی از شرک در ولایت
- (۴) برحذر داشتن از دوستی با دشمنان خدا و بیان چرایی نهی از دوستی با کافران

۱۶۸- ثمرات تحقق نظام اجتماعی توحیدی کدام است؟

- (۱) برخورداری از آرامش - مبارزه با ظالمان - بهره‌مندی از ثبات شخصیت
 - (۲) برخورداری از آرامش - مسئولیت‌پذیری در برابر سایر مخلوقات - عدالت‌گستری
 - (۳) دوستی نکردن با دشمنان خدا - مبارزه با ظالمان - عدالت‌گستری
 - (۴) دوستی نکردن با دشمنان خدا - مسئولیت‌پذیری در برابر سایر مخلوقات - بهره‌مندی از ثبات شخصیت
- ۱۶۹- میان بعد فردی و اجتماعی توحید چه رابطه‌ای وجود دارد و هر قدر نهادهای اجتماعی در خدمت اجرای قوانین الهی باشد، چه نمره‌ای برای افراد جامعه در پی خواهد داشت؟

- (۱) متقابل - انسان‌های موخد قدرت را به دست می‌گیرند و جامعه به صورت جامعه‌ای یک‌دست درمی‌آید.
- (۲) متعادل - زمینه برای رشد انسان‌ها و حرکت به سوی خداوند و زندگی موخدانه آسان‌تر می‌گردد.
- (۳) متقابل - زمینه برای رشد انسان‌ها و حرکت به سوی خداوند و زندگی موخدانه آسان‌تر می‌گردد.
- (۴) متعادل - انسان‌های موخد قدرت را به دست می‌گیرند و جامعه به صورت جامعه‌ای یک‌دست درمی‌آید.

۱۷۰- با توجه به آیات قرآن، مؤمنان از چه برخوردی با دشمن خدا نهی شده‌اند و ارتکاب چه عملی از سوی آن‌ها منجر به این نهی شده است؟

- (۱) مهربانی با آنان - رویگردانی از خدا (۲) خیر رساندن به آن‌ها - رویگردانی از خدا
 - (۳) مهربانی با آنان - کفرورزی به دین حق (۴) خیر رساندن به آن‌ها - کفرورزی به دین حق
- ۱۷۱- حضرت علی علیه السلام در کدام خصوص فرمودند: «تقوای الهی پیشه کنید، هم در مورد بندگان خدا، هم در مورد شهرها و آبادی‌ها ...» و در ادامه کلام خود چه استدلالی برای این دستور بیان کردند؟

- (۱) برای یک انسان موخد جهان معنای خاص خود را دارد - مخلوقات خداوند امانتی الهی هستند که حق ندارید به آن‌ها آسیب برسانید.
- (۲) انسان موخد موجودات جهان را مخلوق خداوند می‌بیند - شما در برابر همه این‌ها حتی سرزمین‌ها و چهارپایان مسئولید.
- (۳) برای یک انسان موخد جهان معنای خاص خود را دارد - شما در برابر همه این‌ها حتی سرزمین‌ها و چهارپایان مسئولید.
- (۴) انسان موخد موجودات جهان را مخلوق خداوند می‌بیند - مخلوقات خداوند امانتی الهی هستند که حق ندارید به آن آسیب برسانید.

۱۷۲- با توجه به آیه شریفه: ﴿خَسِرَ الذَّنْبَا وَ الْآخِرَةُ ذَلِكْ هُوَ الْخَسْرَانِ الْمَبِينِ﴾، یکی از مصادیق زیانکاری کدام است؟

- (۱) رویگردانی از خدا پس از عبادت او (۲) بی‌قراری و ناسپاسی به هنگام رنج و سختی
- (۳) عبادت زبانی خدا به هنگام آسودگی و وسعت (۴) آرام‌شدن دل پس از خیرات مادی

۱۷۳- توحید اجتماعی به چه معناست و یک نظام اجتماعی وقتی توحیدی است که حاکم و زمامدار آن دارای چه وصفی باشد؟

- (۱) تمسک به توحید و یکتاپرستی و نمود عملی قبول دعوت پیامبران و امامان در رفتارها و زندگی خود - مشروعیت
- (۲) قرارگرفتن همه ارکان نظام در جهت خداوند و اطاعت همه‌جانبه از او - مشروعیت
- (۳) قرارگرفتن همه ارکان نظام در جهت خداوند و اطاعت همه‌جانبه از او - مقبولیت
- (۴) تمسک به توحید و یکتاپرستی و نمود عملی قبول دعوت پیامبران و امامان در رفتارها و زندگی خود - مقبولیت

۱۷۴- برخورداری از درونی ناآرام و شخصیتی ناپایدار، آن‌جا نمود می‌یابد که محقق شود و پیام آیه شریفه حاکی از ظهور این شخصیت در عمل است.

- (۱) تسلیم‌بودن در برابر امیال نفسانی و فرمان‌پذیری از طاغوت - ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَن يَعْبُدُ اللَّهَ عَلَى حَرْفٍ فَاَن صَابَهُ خَيْرٌ اَطْمَأَنَّ بِهِ...﴾
- (۲) حکومت حاکمان غیرالهی بر مردم و سلطه ظالمان و مستکبران - ﴿أُرَايْتُمْ مَن اتَّخَذَ الْهَوَا اَفَانْتُمْ تَكُونُ عَلَيْهِ وَكَيْلًا﴾
- (۳) تسلیم‌بودن در برابر امیال نفسانی و فرمان‌پذیری از طاغوت - ﴿أُرَايْتُمْ مَن اتَّخَذَ الْهَوَا اَفَانْتُمْ تَكُونُ عَلَيْهِ وَكَيْلًا﴾
- (۴) حکومت حاکمان غیرالهی بر مردم و سلطه ظالمان و مستکبران - ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَن يَعْبُدُ اللَّهَ عَلَى حَرْفٍ فَاَن صَابَهُ خَيْرٌ اَطْمَأَنَّ بِهِ...﴾

۱۷۵- نتیجه اعتقاد به توحید در ربوبیت چیست و خداوند آن را با چه عبارتی تکمیل کرده است؟

- (۱) پرستش و بندگی خدا - ﴿ذَلِكْ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ (۲) تمسک به تنها مؤثر عالم - ﴿ذَلِكْ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾
- (۳) پرستش و بندگی خدا - ﴿هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ﴾ (۴) تمسک به تنها مؤثر عالم - ﴿هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ﴾

۱۷۶- آگاهی از شرک پنهان مدعیان بندگی خدا که پیوند با بتان، رقم‌زننده بردگی جدیدی برایشان است، از دقت در پیام کدام آیه شریفه دریافت می‌گردد و این شرک، چه زمانی در عمل، خود را نشان می‌دهد؟

- ۱) ﴿لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّيَّ وَ عَدُوِّكُمْ اَوْلِيَاءَ تُلْقُوْنَ اِلَيْهِمْ بِالْمَوْدَةِ وَ قَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ﴾ - دوستی با دشمنان خدا
- ۲) ﴿وَ مِنَ النَّاسِ مَنْ يَعْبُدُ اللّٰهَ عَلٰى حَرْفٍ فَاِنْ اَصَابَهُ خَيْرٌ اَطْمَأَنَّ بِهٖ﴾ - گرفتاری به بلا
- ۳) ﴿لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّيَّ وَ عَدُوِّكُمْ اَوْلِيَاءَ تُلْقُوْنَ اِلَيْهِمْ بِالْمَوْدَةِ وَ قَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ﴾ - مهربانی با دشمنان اسلام
- ۴) ﴿وَ مِنَ النَّاسِ مَنْ يَعْبُدُ اللّٰهَ عَلٰى حَرْفٍ فَاِنْ اَصَابَهُ خَيْرٌ اَطْمَأَنَّ بِهٖ﴾ - وصول خیرات

۱۷۷- دوری از تفرقه و تضاد با تمسک به میسر می‌گردد و نشانی از برخورداری از بعد توحید عملی است.

- ۱) توحید و یکتاپرستی و قرارگرفتن در سایه حکومت الهی - اجتماعی
- ۲) پیروی از فرمان‌های خداوند و تنظیم زندگی براساس رضایت او - فردی
- ۳) پیروی از فرمان‌های خداوند و تنظیم زندگی براساس رضایت او - اجتماعی
- ۴) توحید و یکتاپرستی و قرارگرفتن در سایه حکومت الهی - فردی

۱۷۸- ظهور فرعون و فرعونیان در جوامع امروزی که با اعمال خود فریادزننده ﴿اَنَا رَبِّكُمْ الْاَعْلٰی﴾ هستند، بازتاب کدام تفکر نادرست بوده و چه ثمراتی در جهان امروز داشته است؟

- ۱) خود را خالق و آفریننده جهان هستی و معبود دیگران می‌دانند - آلوده‌شدن طبیعت و تخریب آن و ظهور جوامع بسیار فقیر در کنار جوامع بسیار ثروتمند
- ۲) خود را خالق و آفریننده جهان هستی و معبود دیگران می‌دانند - مورد غفلت قرارگرفتن خدا در زندگی انسان‌ها و بهره‌بردن از لذات دنیایی
- ۳) خود را مالک، ولی و پرورش‌دهنده جهان می‌پندارند - آلوده‌شدن طبیعت و تخریب آن و ظهور جوامع بسیار فقیر در کنار انسان‌های بسیار ثروتمند
- ۴) خود را مالک، ولی و پرورش‌دهنده جهان می‌پندارند - مورد غفلت قرارگرفتن خدا در زندگی انسان‌ها و بهره‌بردن از لذات دنیایی

۱۷۹- «مبارزه با ظالمان»، «امیدواری در برابر مشکلات» و «حمایت از محرومان و مستضعفان» به ترتیب نمودی از کدام بعد از ابعاد دوگانه توحید عملی است؟

- ۱) فردی - اجتماعی - اجتماعی
- ۲) فردی - فردی - اجتماعی
- ۳) اجتماعی - فردی - فردی
- ۴) اجتماعی - فردی - اجتماعی

۱۸۰- مصادیق کدام عبارت شریفه در تضاد با مفهوم بیت زیر عمل نموده‌اند؟

- نظیر دوست ندیدم اگرچه از مه و مهر
- ۱) ﴿وَ مِنَ النَّاسِ مَنْ يَعْبُدُ اللّٰهَ عَلٰى حَرْفٍ﴾
 - ۲) ﴿اُرٰی تَمَنّٰی مِّنْ اَتَّخَذَ اللّٰهُ هٰوَاهُ اَفَا نَتَّكِنُ عَلَیْهِ وَكَيْلًا﴾
 - ۳) ﴿وَ اِنْ اَصَابَتْهُ فِتْنَةٌ اَنْقَلَبْ عَلٰى وَجْهِهٖ﴾
 - ۴) ﴿تَلْقُوْنَ اِلَيْهِمْ بِالْمَوْدَةِ وَ قَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ﴾

۱۸۱- چرا تسلیم‌بودن در برابر امیال نفسانی و فرمان‌پذیری از طاغوت باعث می‌شود شخص، درونی ناآرام و شخصیتی ناپایدار داشته باشد؟

- ۱) هم هوای نفس هر روز خواسته جدیدی جلوی روی او قرار می‌دهد و هم قدرت‌های مادی هر روز رنگ عوض می‌کنند.
- ۲) هوای نفس آرامش درونی او را می‌گیرد و هر روز او را به سوی معبود جدید و خواسته جدیدی می‌کشاند.
- ۳) طاغوت‌ها هر روز افزایش می‌یابند و انسان‌ها را ملک خود تلقی می‌کنند که باید پیرو هوای نفس آن‌ها باشند.
- ۴) غفلت از خداوند و دوری از منبع آرامش، هر روز انسان را از ثبات و پایداری، بیشتر دور می‌کند و او را به سویی می‌کشد.

۱۸۲- با توجه به آیه ۱۱ سوره حج، پرستشی که از روی ایمان باشد با پرستشی که از روی تردید باشد، چه تفاوتی دارد و راه مأمون ماندن از خسارت در هر دو دنیا خروج از کدام دسته است؟

- ۱) پرهیز از غفلت و فراموشی - رویگردانان دلخوش به بهره‌های زودگذر دنیایی
- ۲) پرهیز از غفلت و فراموشی - گمراهان بی‌نصیب از راه‌های هدایت
- ۳) عبادت و بندگی همیشگی خدا - رویگردانان دلخوش به بهره‌های زودگذر دنیایی
- ۴) عبادت و بندگی همیشگی خدا - گمراهان بی‌نصیب از راه‌های هدایت

سوالات ارتباطی

۱۸۳- عبارتهای زیر به ترتیب با کدام آیه ارتباط دارد؟

- زندگی توحیدی شیوه‌ای از زندگی است که ریشه در جهان‌بینی توحیدی دارد.
- تسلیم‌بودن در برابر امیال نفسانی و فرمان‌پذیری از طاغوت باعث می‌شود شخص درونی ناآرام و شخصیتی ناپایدار داشته باشد.
- از جمله پیامدهای آن تخریب محیط زیست، آلوده‌شدن طبیعت، پیداشدن جوامع بسیار فقیر در کنار جوامع بسیار ثروتمند است.
- ۱) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّيَّ وَ عَدُوِّكُمْ اَوْلِيَاءَ﴾ - ﴿اُرٰی تَمَنّٰی مِّنْ اَتَّخَذَ اللّٰهُ هٰوَاهُ﴾ - ﴿اَنَا رَبِّكُمْ الْاَعْلٰی﴾
- ۲) ﴿اِنَّ اللّٰهَ رَبِّیْ وَ رَبِّكُمْ فَاعْبُدُوْهُ هٰذَا صِرَاطٌ مُّسْتَقِيْمٌ﴾ - ﴿وَ مِنَ النَّاسِ مَنْ يَعْبُدُ اللّٰهَ عَلٰى حَرْفٍ﴾ - ﴿اَنَا رَبِّكُمْ الْاَعْلٰی﴾
- ۳) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّيَّ وَ عَدُوِّكُمْ اَوْلِيَاءَ﴾ - ﴿وَ مِنَ النَّاسِ مَنْ يَعْبُدُ اللّٰهَ عَلٰى حَرْفٍ﴾ - ﴿اَفَاتَخِذْتُمْ مِّنْ دُوْنِهِ اَوْلِيَاءَ﴾
- ۴) ﴿اِنَّ اللّٰهَ رَبِّیْ وَ رَبِّكُمْ فَاعْبُدُوْهُ هٰذَا صِرَاطٌ مُّسْتَقِيْمٌ﴾ - ﴿اُرٰی تَمَنّٰی مِّنْ اَتَّخَذَ اللّٰهُ هٰوَاهُ﴾ - ﴿اَفَاتَخِذْتُمْ مِّنْ دُوْنِهِ اَوْلِيَاءَ﴾

۱۸۴- کدام عناوین با عبارتهای مربوط به خود مناسبت دارند؟

- الف) حمایت از محرومان و مستضعفان ← ارتباط دوسویه توحید فردی و اجتماعی
- ب) مشروعیت ولی فقیه ← توحید عملی اجتماعی
- ج) مسئولیت در برابر مخلوقات جهان ← ثمره بعد فردی توحید عملی
- د) سخنان جعفر بن ابی‌طالب در حضور نجاشی ← جهان‌بینی توحیدی

۴ ب - د

۳ الف - د

۲ ب - ج

۱ الف - ب

(ترکیبی)

۱۸۵- هر یک از عوامل زیر به ترتیب به کدام پیامدها منجر می‌شود؟

- سرگرم شدن به امور دنیوی

- دنبال کردن خواسته‌ها و تمایلات دنیوی در افراد جامعه

- فرمان‌پذیری از طاغوت

- (۱) محروم شدن از خلوت انس با خدا و معنویت نیایش با او - برخورداری از درونی نآرام و شخصیتی ناپایدار - پیداشدن جوامع بسیار فقیر
- (۲) محروم شدن از خلوت انس با خدا و معنویت نیایش با او - فراگرفتن تفرقه و تضاد در جامعه - برخورداری از درونی نآرام و شخصیتی ناپایدار
- (۳) قدرتمندی انسان‌های ستمگر و به‌کارگیری دیگران در خدمت امیال خود - برخورداری از درونی نآرام و شخصیتی ناپایدار - پیداشدن جوامع بسیار فقیر
- (۴) قدرتمندی انسان‌های ستمگر و به‌کارگیری دیگران در خدمت امیال خود - فراگرفتن تفرقه و تضاد در جامعه - برخورداری از درونی نآرام و شخصیتی ناپایدار

۱۸۶- هر یک از عبارتهای زیر به ترتیب درصدد تشریح کدام گروه افراد است؟

- ﴿إِنَّمَا تَكُونُ عَلَيْهِ وَكَيْلًا﴾

- ﴿لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوِّكُمْ أَوْلِيَاءَ﴾

- ﴿خَسِرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ﴾

- (۱) فردی که در برابر امیال نفسانی تسلیم است - مسلمانان - پرستش او از روی تردید است.
- (۲) کسی که هوای نفس خود را معبود خود قرار دهد - مسلمانان - از خدا رویگرداند.
- (۳) فردی که در برابر امیال نفسانی تسلیم است - مؤمنان - از خدا رویگردانند.
- (۴) کسی که هوای نفس خود را معبود خود قرار دهد - مؤمنان - پرستش او از روی تردید است.

(ترکیبی)

۱۸۷- هر یک از ابیات زیر با کدام آیه شریفه در ارتباط است؟

- بر آستان جانان گر سر توان نهادن

- ما که باشیم ای تو ما را جان جان

- نظیر دوست ندیدم، اگر چه از مه و مهر

گلبانگ سربلندی بر آسمان توان زد

تا که ما باشیم با تو در میان

نهادم آینه‌ها در مقابل رخ دوست

- (۱) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوِّكُمْ أَوْلِيَاءَ تَلْقَوْنَ الْبِئْسَ بِالمُودَةِ...﴾ - ﴿إِنَّمَا الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ﴾ - ﴿اللَّهُ الصَّمَدُ﴾
- (۲) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوِّكُمْ أَوْلِيَاءَ تَلْقَوْنَ الْبِئْسَ بِالمُودَةِ...﴾ - ﴿قُلْ أَلَا غَيْرَ اللَّهِ ابْنِي رَبًّا وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ﴾ - ﴿وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ﴾
- (۳) ﴿فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَاعْتَصَمُوا بِهِ فَسُخِّلَهُمْ فِي رَحْمَةِ مَنَّهُ وَفَضْلٍ...﴾ - ﴿إِنَّمَا الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ﴾ - ﴿وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ﴾
- (۴) ﴿فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَاعْتَصَمُوا بِهِ فَسُخِّلَهُمْ فِي رَحْمَةِ مَنَّهُ وَفَضْلٍ...﴾ - ﴿قُلْ أَلَا غَيْرَ اللَّهِ ابْنِي رَبًّا وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ﴾ - ﴿اللَّهُ الصَّمَدُ﴾

۱۸۸- هر یک از صفات زیر در انسانی که مصداق آیه: ﴿إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبِّكُمْ فَاعْبُدُوهُ﴾ است، نتیجه کدام روش او در زندگی می‌باشد؟

- شخصیتی ثابت و پایدار دارد.

- همواره انسانی امیدوار است.

- تقوای الهی دارد، هم در مورد بندگان خدا، هم در مورد شهرها و آبادی‌ها.

- (۱) باور دارد دشواری‌های زندگی بستری برای رشد و شکوفایی اوست - می‌داند هیچ حادثه‌ای در عالم بی حکمت نیست - خداوند را ناظر بر عالم می‌داند.
- (۲) زندگی خود را براساس رضایت خداوند تنظیم کرده است - در مقابل سختی‌ها و مشکلات، صبور و استوار است - موجودات جهان را مخلوق خدا می‌بیند.
- (۳) باور دارد دشواری‌های زندگی بستری برای رشد و شکوفایی اوست - در مقابل سختی‌ها و مشکلات، صبور و استوار است - خداوند را ناظر بر عالم می‌داند.
- (۴) زندگی خود را براساس رضایت خداوند تنظیم کرده است - می‌داند هیچ حادثه‌ای در عالم بی حکمت نیست - موجودات جهان را مخلوق خدا می‌بیند.

۱۸۹- پاسخ هر یک از سؤال‌های مطرح‌شده به ترتیب کدام است؟

- چرا جامعه توحیدی با آنان که نسبت به خداوند و مسلمانان دشمنی می‌ورزند، دوستی نمی‌کند؟

- شرکی که پیچیده‌تر از شرک قدیم است، چگونه می‌باشد؟

- میزان تأثیرگذاری اعتقاد ما بستگی به چه چیزی دارد؟

- (۱) ﴿وَ قَدْ آمَرُوا أَنْ يَكْفُرُوا بِهِ﴾ - خود را مالک و ولی و پرورش‌دهنده جهان می‌پندارند - گام‌برداشتن در مسیر توحید عملی
- (۲) ﴿قَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ﴾ - تنها منافع خود را محور فعالیت اجتماعی قرار می‌دهند - درجه ایمان افراد به توحید و یکتاپرستی
- (۳) ﴿وَ قَدْ آمَرُوا أَنْ يَكْفُرُوا بِهِ﴾ - تنها منافع خود را محور فعالیت اجتماعی قرار می‌دهند - گام‌برداشتن در مسیر توحید عملی
- (۴) ﴿قَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ﴾ - خود را مالک و ولی و پرورش‌دهنده جهان می‌پندارند - درجه ایمان افراد به توحید و یکتاپرستی

(ترکیبی)

۱۹۰- چند مورد از موارد زیر با بیت «سر ارادت ما و آستان حضرت دوست / که هر چه بر سر ما می‌رود ارادت اوست» مطابقت مفهومی دارد؟

﴿يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ﴾

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ﴾

﴿وَمِنَ النَّاسِ مَن يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَنْدَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدَّ حُبًّا لِلَّهِ﴾

﴿قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾

﴿وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ﴾

﴿وَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا أَصَابَكَ إِنَّ ذَلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ﴾

(ترکیبی)

۱۹۱- عبارتهای زیر به ترتیب، با کدام عنوان ارتباط دارد؟

- ﴿ذَلِكْ هُوَ الْخَسْرَانِ الْمَبِينِ﴾
- ﴿يُرِيدُونَ أَنْ يُتَحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ﴾
- ﴿وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾

- ۱) گرفتاری به شرک جدید و پیچیده امروز - بعد اجتماعی شرک عملی - ضرورت تسلیم خدا بودن در هنگام گرفتاری به بلایا
 - ۲) گرفتاری به شرک جدید و پیچیده امروز - دلیل براهت از دشمنان خدا - لزوم پذیرش آخرین دین الهی
 - ۳) بندگی متزلزل و ایمان ضعیف - دلیل براهت از دشمنان خدا - ضرورت تسلیم خدا بودن در هنگام گرفتاری به بلایا
 - ۴) بندگی متزلزل و ایمان ضعیف - بعد اجتماعی شرک عملی - لزوم پذیرش آخرین دین الهی
- ۱۹۲- کدام عبارات، آیه شریفه ﴿إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ﴾ را به درستی تبیین نموده است؟
- الف) اگر کسی در مسیر بندگی غیر خدا گام بردارد، در راهی پرخطر گام گذاشته و سرانجامی جز سقوط ندارد.
- ب) ایمان به ربوبیت الهی و قدم گذاشتن در مسیر درست از انسان خواسته می شود.
- ج) هر چه ایمان قوی تر باشد، تأثیر عملی آن در زندگی بیشتر و هر چه ضعیف تر باشد، تأثیر آن کم تر خواهد بود.
- د) هر قدر که مردم یک جامعه به سوی توحید حرکت کنند، ارکان جامعه نیز بیشتر رنگ توحیدی به خود می گیرد.

- الف - ج ۲) ب - ج ۳) الف - د ۴) ب - د

۱۹۳- جمله شرطی در حدیث «سلسلة الذهب» در سخن امام رضا علیه السلام، بیانگر کدام بعد از ابعاد توحید عملی است و با کدام عبارت قرآنی، مفهوم مشابه دارد؟ (ترکیبی)

- ۱) فردی - ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ﴾
 - ۲) اجتماعی - ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَن يَعْبُدُ اللَّهَ عَلَى حَرْفٍ فَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ اطْمَأَنَّ بِهِ﴾
 - ۳) فردی - ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَن يَعْبُدُ اللَّهَ عَلَى حَرْفٍ فَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ اطْمَأَنَّ بِهِ﴾
 - ۴) اجتماعی - ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ﴾
- ۱۹۴- هر یک از عبارات: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ﴾ و ﴿أَرَأَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ﴾ به ترتیب نشانه اهمیت توحید عملی در بعد و است و مفهوم مورد، است.

(ترکیبی)

- ۱) فردی - اجتماعی - دومین - تبری (۲) فردی - اجتماعی - دومین - تویی (۳) اجتماعی - فردی - نخستین - تویی (۴) اجتماعی - فردی - نخستین - تبری
- ۱۹۵- پیام آیه ﴿إِنَّمَا هَدَيْتُمُوهُنَّ سَبِيلَ الْوَسْطِيِّ﴾ فانت تکون علیه وکیلاً تأکیدی بر کدام آیه شریفه است و سهولت حرکت به سوی خداوند و زندگی موحدانه در جامعه چگونه محقق می گردد؟

(ترکیبی)

- ۱) ﴿إِنَّمَا هَدَيْتُمُوهُنَّ سَبِيلَ الْوَسْطِيِّ﴾ فانت تکون علیه وکیلاً - نهادهای اجتماعی در خدمت اجرای قوانین الهی باشد.
- ۲) ﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ﴾ - از محرومان و مستضعفان حمایت کند و با ظالمان مبارزه نمایند.
- ۳) ﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ﴾ - نهادهای اجتماعی در خدمت اجرای قوانین الهی باشد.
- ۴) ﴿إِنَّمَا هَدَيْتُمُوهُنَّ سَبِيلَ الْوَسْطِيِّ﴾ فانت تکون علیه وکیلاً - از محرومان و مستضعفان حمایت کند و با ظالمان مبارزه نمایند.

کنکور

۱۹۶- چرا فردی که مصداق عبارت شریفه ﴿مَنْ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ﴾ واقع شده، در دام شرک جدید و پیچیده گرفتار گشته است؟

- ۱) لذات و شهوات در دلش فزونی یافته است و معنویت نیایش با پروردگار را درک نمی کند.
- ۲) لذات و شهوات در دلش فزونی یافته است و در دنیا خود را مشغول و سرگرم نموده است.
- ۳) قدرت تصرف در این جهان را به دست آورده است و معنویت نیایش با پروردگار را درک نمی کند.
- ۴) قدرت تصرف در این جهان را به دست آورده است و در دنیا خود را مشغول و سرگرم نموده است.

۱۹۷- کدام آیه شریفه از قرآن کریم بر این موضوع که «جامعه موحد، حکومت کسانی را که خداوند به آن ها حق حکومت کردن نداده است، نمی پذیرد.» تأکید می کند؟

- ۱) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ﴾
- ۲) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾
- ۳) ﴿وَمَنْ يَتَّبِعْ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَ هُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾
- ۴) ﴿ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ لَمْ يَكُ مَغْتَرًا نِعْمَةً أَنْعَمَهَا عَلَى قَوْمٍ حَتَّى يُعْزِرُوا مَا بَأْنَفْسِهِمْ﴾

۱۹۸- پیام آیه شریفه ﴿إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ﴾ کدام است؟

- ۱) ربوبیت الهی، خاستگاه پرستش خداوند است.
- ۲) ارتباط دوسویه بین توحید فردی و اجتماعی وجود دارد.
- ۳) بازتاب توحید عملی، در زندگی فردی را بیان نموده است.
- ۴) به افزایش معرفت و شناخت نسبت به ربوبیت خداوند توجه دارد.

۱۹۹- برخورداری انسان موحد از آرامش روحی ثمره چیست و نگاه او به مشکلات زندگی چگونه است؟

- ۱) اعتقاد در یگانگی خدا - آن را زمینه موفقیت های آینده اش می داند.
- ۲) اخلاص در بندگی خدا - آن را زمینه موفقیت های آینده اش می داند.
- ۳) اعتقاد در یگانگی خدا - آن ها را نشانه رضایت الهی از عملکرد خود می داند.
- ۴) اخلاص در بندگی خدا - آن ها را نشانه رضایت الهی از عملکرد خود می داند.

۲۰۰- آیه شریفه ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَن يَعْبُدُ اللَّهَ عَلَى حَرْفٍ فَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ اطْمَأَنَّ بِهِ ...﴾ به کدام موضوع اشاره دارد؟

- ۱) کسی که هوای نفس را معبود خود قرار دهد و اوامرش را به فرمان های خداوند ترجیح دهد، گرفتار شرک شده است.
- ۲) افرادی که دین خود را از بزرگان و اجدادشان می گیرند، در متن ایمان و اسلام قرار ندارند، از این رو تزلزل دارند.
- ۳) افراد سست عنصر و با ایمان ضعیف در هر جامعه ای وجود دارند و معیار حقانیت دین را مسائل مادی می پندارند.
- ۴) بسیاری از انسان ها چنان به امور دنیوی بی رغبت شده اند که خدا را فراموش کرده و خداوند آن ها را فراموش کرده است.

(انسانی ۹۹)

(ریاضی ۹۹)

(فارج از کشور انسانی ۹۹)

(فارج از کشور ۹۹)

(هنر ۹۹)

۲۰۱- با توجه به تعالیم قرآن کریم، چه کسی دارای شخصیت ناپایدار است و علت این ناآرامی چیست؟

- (۱) ﴿ شَفَا جُرْفٍ هَارٍ ﴾ - تسلیم بودن در برابر امیال نفسانی
 (۲) ﴿ شَفَا جُرْفٍ هَارٍ ﴾ - بی توجهی و اجتناب از امیال نفسانی
 (۳) ﴿ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ ﴾ - تسلیم بودن در برابر امیال نفسانی
 (۴) ﴿ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ ﴾ - بی توجهی و اجتناب از امیال نفسانی

(زبان ۹۹)

۲۰۲- پیام کدام آیه شریفه، بیانگر شرک عملی است و آن‌ها به چه صفت ناپسندی دچار شده‌اند؟

- (۱) ﴿ لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ تُلْقُونَ إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ ... ﴾ - تسلیم بودن در برابر امیال نفسانی
 (۲) ﴿ لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ تُلْقُونَ إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ ... ﴾ - توجه به تمایلات دانی و ارضاء آن‌ها
 (۳) ﴿ وَمِنَ النَّاسِ مَن يُعْبِدُ اللَّهَ عَلَى حَزْفٍ فَإِن أَصَابَهُ خَيْرٌ اطمأنَّ به ... ﴾ - توجه به تمایلات دانی و ارضاء آن‌ها
 (۴) ﴿ وَمِنَ النَّاسِ مَن يُعْبِدُ اللَّهَ عَلَى حَزْفٍ فَإِن أَصَابَهُ خَيْرٌ اطمأنَّ به ... ﴾ - تسلیم بودن در برابر امیال نفسانی

(فارغ از کشور ۹۸)

۲۰۳- با توجه به آیات قرآن کریم، هدایتگری پیامبر اکرم ﷺ در مورد کدام شخص، بی تأثیر خواهد بود؟

- (۱) ﴿ جَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ ﴾ (۲) ﴿ مَن اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ ﴾ (۳) ﴿ مَن يُعْبِدُ اللَّهَ عَلَى حَزْفٍ ﴾ (۴) ﴿ لَا يَمْلِكُونَ لِأَنفُسِهِمْ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا ﴾

(ریاضی ۹۸)

۲۰۴- حال کسانی که در عبادت مشمول عبارت شریفه ﴿ وَمِنَ النَّاسِ مَن يُعْبِدُ اللَّهَ عَلَى حَزْفٍ ﴾ هستند در مواجهه با سنت ابتلاء چگونه است؟

- (۱) ﴿ انقلب على وجهه ﴾ (۲) ﴿ اطمأن به ﴾ (۳) ﴿ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ ﴾ (۴) ﴿ خَسِرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ ﴾

(تبری ۹۸)

۲۰۵- حال گروهی که به صورت مقطعی خداوند متعال را عبادت می‌کنند به ترتیب در خیر و بلا چگونه توصیف شده‌اند؟

- (۱) ﴿ اطمأن به ﴾ - انقلب على وجهه
 (۲) ﴿ اصابه خیر ﴾ - انقلب على وجهه
 (۳) ﴿ اطمأن به ﴾ - خسر الدنيا والآخرة
 (۴) ﴿ اصابه خیر ﴾ - خسر الدنيا والآخرة

(انسانی ۹۸)

۲۰۶- مفهوم آیه شریفه ﴿ وَمِنَ النَّاسِ مَن يُعْبِدُ اللَّهَ عَلَى حَزْفٍ ﴾ چیست و سرنوشت چنین افرادی کدام است؟

- (۱) پرستش از روی تردید و ایمان ضعیف - رانده شدن به سوی جهنم در غل و زنجیر
 (۲) کفرورزیدن به خداوند - رانده شدن به سوی جهنم در غل و زنجیر
 (۳) پرستش از روی تردید و ایمان ضعیف - زیان دیدن در دنیا و آخرت
 (۴) کفرورزیدن به خداوند - زیان دیدن در دنیا و آخرت

(انسانی ۹۸)

۲۰۷- دور شدن مردم یک جامعه از توحید، کدام پیامد را به دنبال خواهد داشت و این پیامد ناشی از چیست؟

- (۱) حاکمیت طاغوت و دستورهای او - ثمرات بُعد اجتماعی توحید عملی
 (۲) حاکمیت طاغوت و دستورهای او - رابطه متقابل توحید فردی و اجتماعی
 (۳) قرارگرفتن انسان تحت سلطه تمایلات دنیوی - ثمرات بُعد اجتماعی توحید عملی
 (۴) قرارگرفتن انسان تحت سلطه تمایلات دنیوی - رابطه متقابل توحید فردی و اجتماعی

(زبان ۹۸)

۲۰۸- در جهان امروز، ادعای طاغوت برای ترویج شرک پیچیده در میان جوامع کدام است؟

- (۱) تبلیغات مستکبران که خود را مالک و پرورش دهنده حقیقی جهان می‌دانند در حالی که «و من عمی فعلیها» را نمی‌دانند.
 (۲) نظرات بت پرستان که خود را «اکبر من نفعهما» می‌پنداشتند و مردم را به سوی خود می‌خواندند.
 (۳) آنان که «ان الله لیس بظلام للعبید» را فراموش کرده‌اند و به گمراه کردن مردم مشغول شده‌اند.
 (۴) سخن فرعون که می‌گفت «انا ربکم الاعلی» و به رأی مالک حقیقی جهان توجهی نداشت.

(هنر ۹۸)

۲۰۹- هرگاه بخواهیم با استمداد از قرآن مجید، ارتباط بین توحید در ربوبیت و توحید در عبادت را ترسیم کنیم، پیام کدام آیه ما را به این مقصود می‌رساند؟

- (۱) ﴿ وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيُعْبَدُوا إِلَهًا وَاحِدًا لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ﴾ (۲) ﴿ اتَّخِذُوا أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ اللَّهِ ﴾
 (۳) ﴿ إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ﴾ (۴) ﴿ أَمْ أُنذِرُكُمْ مَا تُخْرُونَ * أَمْ أَنْتُمْ تُزْعِمُونَ أَنَّ نَحْنُ الزَّارِعُونَ ﴾

(تبری ۹۷ با تغییر)

۲۱۰- اگر هر یک از افراد جامعه فعالیت‌های خود را در جهت منافع طاغوت قرار دهند، دچار چه نوع شرکی شده‌اند؟

- (۱) ربوبی در بُعد فردی (۲) عبادی در بُعد فردی (۳) عبادی در بُعد اجتماعی (۴) ربوبی در بُعد اجتماعی

(زبان ۹۶ با تغییر)

۲۱۱- چرا پذیرش بندگی خداوند تنها راه راست و صحیح در زندگی انسان‌ها است؟

- (۱) ﴿ إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ ﴾ (۲) ﴿ أَفَأَنْتَ تَكُونُ عَلَيْهِ وَكِيلاً ﴾ (۳) ﴿ وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ ﴾ (۴) ﴿ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ ﴾

(ریاضی ۹۴)

۲۱۲- از آیه شریفه ﴿ إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ﴾ کدام مطلب، مفهوم می‌گردد؟

- (۱) با آگاهی از این که خدا تنها مالک و پشتیبان جهان است، درمی‌یابیم که اداره‌کننده جهان هستی اوست.
 (۲) آگاهی به این که «خداوند پروردگار شماست» باعث می‌شود انسان در صراط مستقیم قرار بگیرد.
 (۳) لازمه توحید در عبادت، اطاعت از حکم و فرمان الهی از طریق رسول خدا و جانشینان آن حضرت می‌باشد.
 (۴) با اعتقاد به این که «خدا تنها اداره‌کننده جهان است» درمی‌یابیم که تنها وجود شایسته پرستش، خداست.

(تبری ۹۴ با تغییر)

۲۱۳- اگر بگوییم: «فقط باید تسلیم فرمان خداوند باشیم و کارهای خود را به قصد اطاعت از او و برای کسب رضایت او انجام دهیم.» کدام بعد از ابعاد توحید را ترسیم کرده‌ایم و پیام کدام آیه شریفه، بیانگر آن است؟

- (۱) عبادت - ﴿ إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ ﴾ (۲) ربوبیت - ﴿ فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ﴾
 (۳) ربوبیت - ﴿ إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ ﴾ (۴) عبادت - ﴿ فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ﴾

۲۱۴- اگر از ما بپرسند: «تسلیم در برابر خداوند، مربوط به کدام قسم از توحید است؟» می‌گوییم: مربوط به توحید در است که پیام آیه شریفه بیانگر آن می‌باشد.

(ریاضی ۹۳ با تغییر)

- ۱) ولایت - ﴿و من الناس من یعبد الله علی حرف﴾
 ۲) عبادت - ﴿و من الناس من یعبد الله علی حرف﴾
 ۳) ولایت - ﴿إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَ رَبُّكُمْ فَاعْبُدوه هَذَا صِرَاطَ مُسْتَقِيمٍ﴾
 ۴) عبادت - ﴿إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَ رَبُّكُمْ فَاعْبُدوه هَذَا صِرَاطَ مُسْتَقِيمٍ﴾
- ۲۱۵- سرسپردگی در برابر پیامبر و جانشینان منصوص الهی او، بُعدی از ابعاد توحید در است و عبارت «إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَ رَبُّكُمْ» بیانگر توحید در می‌باشد.

(هنر ۹۳ با تغییر)

۲۱۶- پیام آیه شریفه: «إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَ رَبُّكُمْ فَاعْبُدوه» به ترتیب بیانگر کدام بُعد از ابعاد توحید است؟

(ریاضی ۹۱ با تغییر)

- ۱) عملی - عملی (۲) عملی - ربوبی (۳) ربوبی - ربوبی (۴) ربوبی - عملی

(فارج از کشور ۹۱ با تغییر)

۲۱۷- از دقت در کدام آیه «نتیجه توحید در عقیده و نظر» که نفی اطاعت از غیر خداوند است، به دست می‌آید؟

(ریاضی ۹۱ با تغییر)

- ۱) ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ﴾
 ۲) ﴿إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَ رَبُّكُمْ فَاعْبُدوه هَذَا صِرَاطَ مُسْتَقِيمٍ﴾
 ۳) ﴿إِنَّ اللَّهَ يَمْسِكُ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضَ أَنْ تَزُولَا﴾
 ۴) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَ عَدُوِّكُمْ أَوْلِيَاءَ﴾

(تهری ۹۱ با تغییر)

۲۱۸- پیام کدام آیه، حاوی دریافت نتیجه و بازتاب آشنایی با توحید در خالقیت و توحید ربوبی است؟

(انسانی ۹۱ با تغییر)

- ۱) ﴿قُلْ أَعْبُدُوا اللَّهَ حَتَّىٰ تَرْضَوْا﴾
 ۲) ﴿إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَ رَبُّكُمْ فَاعْبُدوه هَذَا صِرَاطَ مُسْتَقِيمٍ﴾
 ۳) ﴿قُلْ إِنَّمَا أَعِظُكُمْ بِوَحْدَةِ اللَّهِ أَنْ تَقُومُوا لِلَّهِ﴾
 ۴) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَ عَدُوِّكُمْ أَوْلِيَاءَ﴾

(انسانی ۹۱ با تغییر)

۲۲۰- از دقت در کدام آیه به ترتیب به «یگانگی خدا» و «توحید در خالقیت» و «توحید عملی» پی می‌بریم؟

(هنر ۹۱ با تغییر)

- ۱) ﴿خَالِقِ كُلِّ شَيْءٍ﴾ - ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ﴾ - ﴿أَعْبُد رَبَّكَ﴾
 ۲) ﴿اللَّهُ الصَّمَدُ﴾ - ﴿أَعْبُد رَبَّكَ﴾ - ﴿خَالِقِ كُلِّ شَيْءٍ﴾
 ۳) ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ﴾ - ﴿أَعْبُد رَبَّكَ﴾ - ﴿خَالِقِ كُلِّ شَيْءٍ﴾
 ۴) ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ﴾ - ﴿خَالِقِ كُلِّ شَيْءٍ﴾ - ﴿أَعْبُد رَبَّكَ﴾

(هنر ۹۱ با تغییر)

۲۲۱- اطاعت از رسول گرامی اسلام ﷺ و اطاعت از جانشینان آن حضرت لازمه توحید است که توحید می‌باشد و پیام آیه شریفه حاکی از آن است.

(هنر ۹۱ با تغییر)

- ۱) عملی - نتیجه - ربوبی - ﴿إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَ رَبُّكُمْ فَاعْبُدوه هَذَا صِرَاطَ مُسْتَقِيمٍ﴾
 ۲) ربوبی - نتیجه - عملی - ﴿إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَ رَبُّكُمْ فَاعْبُدوه هَذَا صِرَاطَ مُسْتَقِيمٍ﴾
 ۳) ربوبی - مقدمه - عملی - ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَ عَدُوِّكُمْ أَوْلِيَاءَ﴾
 ۴) ربوبی - مقدمه - عملی - ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَ عَدُوِّكُمْ أَوْلِيَاءَ﴾

(ترکیبی زبان ۹۱ و تهری ۹۰ با تغییر)

۲۲۲- پیام آیه: «خَالِقِ كُلِّ شَيْءٍ» کدام یک از مراتب توحید است و از دقت در آیه شریفه «إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَ رَبُّكُمْ فَاعْبُدوه هَذَا صِرَاطَ مُسْتَقِيمٍ» به ترتیب کدام یک از ابعاد توحید مفهوم می‌گردد؟

(فارج از کشور ۹۰ با یکی تغییر)

- ۱) ربوبیت - عبادت - ربوبیت (۲) خالقیت - ربوبیت - عبادت (۳) ربوبیت - ربوبیت - عبادت (۴) خالقیت - عبادت - ربوبیت

(هنر ۹۰ با یکی تغییر)

۲۲۳- حاکمیت نظام سلطه، آن‌گاه بی‌ادع و مانع بر منصف ظهور خودنمایی می‌کند که انسان به شرک گرفتار آید و پیام آیه شریفه به فراموشی سپرده شود.

(هنر ۹۰ با یکی تغییر)

- ۱) در ربوبیت در بعد فردی - ﴿إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَ رَبُّكُمْ فَاعْبُدوه﴾
 ۲) در عبادت در بعد اجتماعی - ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ﴾
 ۳) در ربوبیت در بعد اجتماعی - ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ﴾
 ۴) در عبادت در بعد اجتماعی - ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ﴾

(هنر ۹۰ با یکی تغییر)

۲۲۴- توحید عبادی در فرد به صورت است و تجلی توحید عبادی در جامعه می‌باشد.

(تهری ۸۹ با تغییر)

- ۱) پرستش و اطاعت از خدا - اطاعت از پیامبر (۲) اعتقاد خالص به خدا داشتن - اطاعت از پیامبر (۳) پرستش و اطاعت از خدا - تحقق قسط و عدالت (۴) اعتقاد خالص به خدا داشتن - تحقق قسط و عدالت

(زبان ۸۹ با تغییر)

۲۲۵- رویش نهال شوم درونی سلب‌کننده آرامش، بازتاب گرفتار آمدن به شرک در بُعد است.

(زبان ۸۹ با تغییر)

- ۱) عملی - اجتماعی (۲) در خالقیت - اجتماعی (۳) عملی - فردی (۴) در خالقیت - فردی

(تهری ۸۷ با یکی تغییر)

۲۲۶- پرستش و اطاعت از غیر خدا موصوف به شرک است و ناپایدار شدن انسان با جهت‌گیری‌های متفرق، نشانه گرفتار آمدن به شرک در عبادت در بُعد است.

(ریاضی ۸۶ با تغییر)

- ۱) خالقیت - فردی (۲) عملی - اجتماعی (۳) خالقیت - اجتماعی (۴) عملی - فردی

۱۵۸ | گزینه «۲»

متن: صفحه ۳۱، مقدمه: صفحه ۳۰

افکار و اعتقادات هر فرد، مهم‌ترین عامل در تعیین هدف‌ها و رفتارهای اوست. هر سبکی از زندگی، ریشه در اندیشه‌های خاصی دارد و از جهان‌بینی ویژه‌ای سرچشمه می‌گیرد. در نتیجه، افکار و اعتقادات هر فرد، همان جهان‌بینی اوست که زاینده (ایجادکننده) شیوه و سبک زندگی انسان است.

۱۵۹ | گزینه «۱»

متن: صفحه ۳۱/آیه: تدبر در قرآن (۱)، صفحه ۳۲

مفهوم جملات مطرح در صورت سؤال آن است که: توحید در نظر و عقیده، توحید در عمل را به همراه خواهد داشت. بنابراین مفهوم: «گام‌نهادن در مسیر توحید عملی، بازتاب اعتقاد به توحید و ایمان به خداوند است.» صحیح است. آیه‌ای که به این رابطه علیت اشاره دارد، آیه ﴿إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَ رَبِّكُمْ فَاعْبُدُوهُ﴾ می‌باشد زیرا می‌فرماید چون خداوند، پروردگار جهان است، پس باید او را عبادت کرد.

۱۶۰ | گزینه «۳»

آیه: تدبر در قرآن (۲)، صفحه ۳۴

این سؤال را باید با توجه به آیه ۱۱ سوره حج پاسخ داد: و من الناس من يعبد الله على حرف از مردم کسی هست که خدا را بر یک جانب و کناره‌ای (تنها به زبان و هنگام وسعت و آسودگی) عبادت و بندگی می‌کند. فان اصابه خیر اطماناً به پس اگر خیریی به او رسد، دلش به آن آرام می‌گیرد. و ان اصابته فتنة انقلب على وجهه... و اگر رنجی به او رسد، از خدا روی گردان می‌شود. ذلك هو الخسران المبين این همان زبان آشکار است. طبق مفاهیم بالا، افرادی که در برابر خیر و رنج دو روش متفاوت پیش می‌گیرند، خدا را مقطعی و فقط هنگام وسعت و آسودگی عبادت و بندگی می‌کنند و این عمل آن‌ها در آخر آیه، زبان آشکار نامیده شده است.

۱۶۱ | گزینه «۱»

آیه: فرقان، ۴۳

خداوند، برای کسی که هوای نفس خود را خدای خود گرفت، می‌فرماید: ﴿أُرَايْتِ مَن اتَّخَذَ الْهَوَاةَ فَاَنْتَ تَكُونُ عَلَيْهِ وَكَيْلًا﴾

۱۶۲ | گزینه «۲»

متن: صفحه ۳۱/تدبر در قرآن: صفحه ۳۲

کسی که بنده خداست و او را می‌پرستد، از خدا اطاعت می‌کند و جهت زندگی خود را خدا قرار می‌دهد. چنین انسانی در مسیر توحید گام برداشته و به توحید عملی رسیده است. در نتیجه جهت زندگی را خدایی کردن، نشانه وصول به مرحله توحید عملی است.

عبارت «فاعبدوه» در آیه ﴿إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَ رَبِّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ﴾ بیانگر توحید عملی است.

۱۶۳ | گزینه «۱»

متن: صفحه ۳۲

در بعد فردی توحید عملی می‌گوییم: این فرد می‌کوشد، تمایلات درونی و تصمیم‌ها و فعالیت‌های خود را در جهت خواست و رضایت الهی قرار دهد. در انتخاب همسر، شغل، دوست، در چگونگی تحصیل، تفریح، ورزش و حتی در انتخاب نوع پوشش، خدا را در نظر می‌گیرد.

برای یک انسان موحد، جهان معنای خاص خود را دارد. از نظر او هیچ حادثه‌ای در عالم بی‌حکمت نیست، گرچه حکمت آن را نداند. او باور دارد که دشواری‌های زندگی نشانه بی‌مهتری خداوند نیست، بلکه بستری برای رشد و شکوفایی اوست.

۱۶۴ گزینه «۳»

آیه: تدبیر در قرآن (۱)، صفحه ۳۲

این سؤال را باید با توجه به آیه ۵۱ سوره آل عمران پاسخ داد که می‌فرماید: ﴿إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ﴾. طبق این آیه، راه درست زندگی، اطاعت و بندگی خداست و علت آن، توحید در ربوبیت است؛ یعنی چون خدا پروردگار هستی و پشتیبان جهان است، باید او را عبادت کرد.

پ.ن: مالکیت سود و زیان همه موجودات، بیانگر توحید در مالکیت است.

۱۶۵ گزینه «۱»

آیه: فرقان، ۴۳

با توجه به ابتدای آیه که می‌فرماید: ﴿أرأيت من اتخذ إلهه هوا﴾، امر مورد نكوهش خداوند، اتخاذ هوای نفس به عنوان معبود خود است. از آن‌جا که معبود قراردادن هوای نفس، به بعد فردی مربوط است، این آیه بیانگر شرک عملی در بعد فردی آن است.

۱۶۶ گزینه «۳»

ترکیبی: درس ۹ - ۵ / یازدهم

با توجه به این‌که در توحید عملی می‌گوییم: کسی که بنده خداست و او را می‌پرستد، خدا را محبوب و معبود خود می‌داند، آیه ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ﴾ «و مؤمنان به خدا محبت بیشتری دارند.» بیانگر توحید عملی است.

هم‌چنین با توجه به این‌که در توحید عملی می‌گوییم: بنده خدا از او اطاعت می‌کند، آیه ﴿قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي﴾ نیز بیانگر توحید عملی است. آیه ﴿أَتَمَّا وَلِيكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ ولی و سرپرست مسلمانان را خدا و رسولش و امامان معصوم بیان نموده و در نتیجه بیانگر توحید در ولایت است.

۱۶۷ گزینه «۴»

آیه: ممتحنه، ۱

این سؤال را باید با توجه به مفهوم آیه پاسخ داد. این آیه می‌فرماید: «ای کسانی که ایمان آورده‌اید، دشمن من و دشمن خودتان را دوست نگیرید، به گونه‌ای که با آنان مهربانی کنید. حال آن‌که آنان به دین حقی که برای شما آمده است، کفر ورزیده‌اند.» این آیه، مسلمانان را از دوستی با دشمنان خدا، برحذر می‌دارد و علت و چرایی آن که همان کفر به دین حق است را بیان می‌کند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): این آیه به خطر ظالمان و مستکبران اشاره ندارد. در نتیجه گزینه (۱) نادرست است.

گزینه (۲): این آیه در خصوص اطاعت از کافران نمی‌باشد، بلکه در مورد عدم دوستی با دشمنان خداست. در نتیجه گزینه (۲) نیز نادرست است.

گزینه (۳): این آیه به مسلمانان، دستور دشمنی با کافران نمی‌دهد، بلکه می‌گوید با چنین افرادی نباید دوستی کرد.

۱۶۸ گزینه «۳»

متن: صفحه ۳۵

جامعه‌ای که در مسیر توحید اجتماعی حرکت می‌کند، اقتصاد و فرهنگ و سایر ابعاد و ارکان آن نیز به سوی اجرای فرمان‌های خدای یگانه پیش می‌رود و به صورت جامعه‌ای عدالت‌گستر درمی‌آید: عدالت‌گستری

جامعه توحیدی، با آنان که نسبت به خداوند و مسلمانان دشمنی می‌ورزند، دوستی نمی‌کند و با ظالمان مبارزه می‌کند: دوستی نکردن با دشمنان خدا و مبارزه با ظالمان.

۱۶۹ گزینه «۳»

متن: صفحه ۳۵

میان بعد فردی و بعد اجتماعی توحید رابطه متقابل وجود دارد. هر قدر که مردم یک جامعه به سوی توحید حرکت کنند، ارکان جامعه نیز بیشتر رنگ توحیدی به خود می‌گیرند، همان‌طور که هر قدر نهادهای اجتماعی در خدمت اجرای قوانین الهی باشد، زمینه برای رشد انسان‌ها و حرکت به سوی خداوند و زندگی موحدانه آسان‌تر می‌گردد.

۱۷۰ گزینه «۳»

آیه: ممتحنه، ۱

با توجه به آیه ۱ سوره ممتحنه که می‌فرماید: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّ

و عَدُوِّكُمْ أَوْلِيَاءَ تَلْفُونَ لَهُمُ بِالْمُؤْمِنَةِ وَ قَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ﴾ «ای کسانی که ایمان آورده‌اید، دشمن من و دشمن خودتان را دوست نگیرید، به گونه‌ای که با آنان مهربانی کنید، حال آن‌که آنان به دین حقی که برای شما آمده است کفر ورزیده‌اند.» مؤمنان از مهربانی با دشمن خدا نهی شده‌اند و علت آن، کفرورزی به دین حق است.

۱۷۱ گزینه «۲»

متن: صفحه ۳۳ / حدیث: صفحه ۳۳

انسان موحد، موجودات جهان را مخلوق خداوند می‌بیند و می‌داند که خداوند، او را در برابرشان مسئول قرار داده است. به همین جهت، امام علی (ع) به مردم زمان خود و همه مردمی که به خدا ایمان دارند، می‌فرماید: «تقوای الهی پیشه کنید، هم در مورد بندگان خدا، هم در مورد شهرها و هم آبادی‌ها، چرا که شما در برابر همه این‌ها حتی سرزمین‌ها و چهارپایان مسئولید.»

۱۷۲ گزینه «۳»

آیه: تدبیر در قرآن (۲)، صفحه ۳۴

این آیه را باید با توجه به آیه ۱۱ سوره حج پاسخ داد. این آیه می‌فرماید: ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَن يَعْبُدُ اللَّهَ عَلَى حَرْفٍ فَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ اطْمَأَنَّ بِهِ وَ إِنْ أَصَابَتْهُ فِتْنَةٌ انْقَلَبَ عَلَى وَجْهِهِ خَسِرَ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةَ ذَلِكَ هُوَ الْخَسِرَانُ الْمُبِينُ﴾ «از مردم کسی هست که خدا را بر یک جانب و کناره‌ای (تنها به زبان و هنگام وسعت و آسودگی) عبادت و بندگی می‌کند. پس اگر خیری به او رسد، دلش آرام می‌گیرد و اگر بلائی به او رسد، از خدا رویگردان می‌شود. او در دنیا و آخرت، هر دو زیان می‌بیند و این همان، زیان آشکار است.» با توجه به این مفهوم، گزینه (۳) صحیح است.

پ.ن: گزینه (۴) را بدان جهت رد می‌کنیم که آرام‌شدن دل پس از خیرات مادی، مصداق زیان‌کاری نیست، بلکه دوگانه بودن عمل هنگام رسیدن خیر و زیان، مورد نكوهش است.

۱۷۳ گزینه «۲»

متن: صفحه ۳۴ / ترکیبی: درس ۱۰ - یازدهم

بعد اجتماعی توحید به معنای قرارگرفتن همه ارکان یک نظام اجتماعی در جهت خداوند و اطاعت همه‌جانبه از اوست. وقتی یک نظام اجتماعی توحیدی است که حاکم و زمامدار آن، براساس قوانین الهی به حکومت رسیده باشد و همان شرایطی را که خداوند برای حاکم تعیین کرده، دارا باشد. برخورداری از شرایط تعیین‌شده توسط خداوند، همان مفهوم مشروعیت است.

۱۷۴ گزینه «۱»

متن: صفحه ۳۴ / آیه: تدبیر در قرآن (۲)، صفحه ۳۴

تسلیم‌بودن در برابر امیال نفسانی و فرمان‌پذیری از طاغوت، باعث می‌شود شخص، درونی ناآرام و شخصیتی ناپایدار داشته باشد. آیه‌ای که به شخصیتی ناپایدار در انسان مشرک اشاره دارد، آیه ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَن يَعْبُدُ اللَّهَ عَلَى حَرْفٍ...﴾ می‌باشد، زیرا این آیه می‌فرماید انسان مشرک در بلا، از خدا رویگردان می‌شود.

۱۷۵ گزینه «۳»

آیه: تدبیر در قرآن (۱)، صفحه ۳۲

با توجه به آیه ﴿إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَ رَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ﴾، نتیجه اعتقاد به توحید در ربوبیت، پرستش و بندگی خداوند است و خداوند، آن را با عبارت: ﴿هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ﴾ تکمیل کرده است.

۱۷۶ گزینه «۲»

آیه: تدبیر در قرآن (۲)، صفحه ۳۴

این سؤال را باید با توجه به آیه ۱۱ سوره حج پاسخ داد. این آیه می‌فرماید: ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَن يَعْبُدُ اللَّهَ عَلَى حَرْفٍ فَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ اطْمَأَنَّ بِهِ وَ إِنْ أَصَابَتْهُ فِتْنَةٌ انْقَلَبَ عَلَى وَجْهِهِ﴾ «از مردم کسی هست که خدا را بر یک جانب و کناره‌ای (تنها به زبان و هنگام وسعت و آسودگی) عبادت و بندگی می‌کند. پس اگر خیری به او رسد، دلش آرام می‌گیرد و اگر بلائی به او رسد، از خدا رویگردان می‌شود.» شرک پنهان زمانی است که در ظاهر خدا را می‌پرستد ولی در عمل، به گونه‌ای دیگر رفتار می‌کند. همان‌طور که در این آیه می‌گوید، فقط خدا را هنگام خوشی عبادت می‌کند و این شرک زمانی در عمل خود را نشان می‌دهد که بلائی به او رسد.

گزینه ۱» ۱۷۷

متن: صفحه ۳۵

اگر در جامعه‌ای، توحید نباشد، تفرقه و تضاد جامعه را فرا می‌گیرد و امکان رشد و تعالی از بین می‌رود. بنابراین دوری از تفرقه و تضاد با تمسک به توحید و یکتاپرستی و قرارگرفتن در سایه حکومت الهی میسر می‌گردد و نشانی از برخورداری از بعد اجتماعی توحید عملی است.

گزینه ۳» ۱۷۸

متن: صفحه‌های ۳۶ و ۳۷

امروزه بسیاری از انسان‌ها، جهان خلقت را ملک خود تلقی می‌کنند و بدون توجه به نظر و رأی مالک حقیقی آن، یعنی خدا، هرگونه که بخواهند در این جهان تصرف می‌کنند. این افراد و جوامع، در واقع خود را مالک و ولی و پرورش‌دهنده جهان می‌پندارند که از جمله پیامدهای آن، تخریب محیط زیست، آلوده‌شدن طبیعت، پیداشدن جوامع بسیار فقیر در کنار جوامع بسیار ثروتمند و مانند آن‌هاست.

گزینه ۴» ۱۷۹

متن: صفحه‌های ۳۲ و ۳۵

جامعه موحد با ظالمان مبارزه می‌کند. بنا به فرمان خداوند، از محرومان و مستضعفان حمایت می‌کند: بعد اجتماعی. موحد واقعی همواره انسانی امیدوار است. در مقابل سختی‌ها و مشکلات، صبور و استوار است: بعد فردی

گزینه ۲» ۱۸۰

ارتباط مفهومی بیت/آیه

مفهوم بیت مطرح در صورت سؤال آن است که: هیچ کس را بهتر از خداوند که معبود واقعی است، ندیدم حتی با وجود این که، خداوند را در مخلوقات بسیاری دیدم. کسی که جز خدا را معبود خود قرار داده، در تضاد با این بیت عمل نموده است. گزینه‌ای که به این مفهوم اشاره دارد، آیه ﴿ارایت من اتخذ الهه هوا﴾ است.

گزینه ۱» ۱۸۱

متن: صفحه ۳۴

تسلیم‌بودن در برابر امیال نفسانی و فرمان‌پذیری از طاغوت، باعث می‌شود شخص، درونی ناآرام و شخصیتی ناپایدار داشته باشد. زیرا هم هوای نفس هر روز خواسته جدیدی جلوی روی او قرار می‌دهد و هم قدرت‌های مادی هر روز رنگ عوض می‌کنند و او را به بردگی جدیدی می‌کشانند.

گزینه ۳» ۱۸۲

آیه: تدبر در قرآن (۲)، صفحه ۳۴

با توجه به آیه ﴿و من الناس من یعبد الله علی حرف فان اصابه خیر اطمان به و ان اصابه فتنه انقلب علی وجهه﴾ پرستشی که از روی ایمان باشد، همیشه و در همه حال یعنی هنگام خوشی و سختی اتفاق می‌افتد، اما افراد ضعیفاًایمان، با کوچک‌ترین بلایی ایمانشان بر باد می‌رود. هم‌چنین طبق این آیه، راه مأمون ماندن از خسارت هر دو دنیا، خروج از دسته‌ای است که فقط خدا را هنگام خوشی عبادت می‌کنند و چون بلایی به آن‌ها می‌رسد، از خدا رویگردان می‌شوند. در نتیجه رویگردانان دلخوش به بهره‌های زودگذر دنیایی پاسخ صحیح است.

گزینه ۲» ۱۸۳

متن: صفحه‌های ۳۴، ۳۶ و ۳۷ / مقدمه: صفحه ۳۰

زندگی توحیدی شیوه‌ای از زندگی است که ریشه در جهان‌بینی توحیدی دارد. این جمله بیانگر رابطه توحید در نظر و توحید در عمل است که در آیه: ﴿ان الله ربی و ربکم فاعبدوه﴾ به آن اشاره دارد.

تسلیم‌بودن در برابر امیال نفسانی و فرمان‌پذیری از طاغوت؛ به بعد فردی شرک عملی اشاره دارد. اما از آن‌جا که در ادامه می‌گوید شخص درونی ناآرام و شخصیتی ناپایدار داشته باشد، آیه: ﴿و من الناس من یعبد الله علی حرف﴾ پاسخ صحیح است.

این افراد و جوامع در واقع خود را مالک و ولی و پرورش‌دهنده (رب) جهان می‌پندارند ﴿انا ربکم الاعلی﴾ که از جمله پیامدهای آن تخریب محیط زیست و ... است.

متن: صفحه‌های ۳۱ تا ۳۵

گزینه ۲» ۱۸۴

بررسی موارد:

الف) حمایت از محرومان و مستضعفان ← بعد اجتماعی توحید عملی و ثمرات آن. (نادرست)

ب) مشروعیت ولی فقیه ← بعد اجتماعی توحید عملی. (درست)

ج) مسئولیت در برابر مخلوقات جهان ← بعد فردی توحید عملی و ثمرات آن. (درست)

د) سخنان جعفر بن ابی‌طالب در حضور نجاشی ← بازتاب توحید در زندگی (توحید عملی). (نادرست) جهان‌بینی توحیدی به توحید در نظر اشاره دارد.

گزینه ۲» ۱۸۵

متن: صفحه‌های ۳۴، ۳۵ و ۳۷

بسیاری انسان‌ها چنان به امور دنیوی سرگرم شده‌اند که خدا را فراموش کرده و خداوند در قلب آن‌ها جایگاهی ندارد؛ زینت دنیا و لذات و شهوات چنان در دلشان فزونی یافته که جایی برای خلوت انس با خدا و درک معنویت نیایش با پروردگار باقی نگذاشته است.

اگر قرار باشد همه فقط خواسته‌ها و تمایلات دنیوی خود را دنبال کنند، تفرقه و تضاد جامعه را فرامی‌گیرد.

تسلیم‌بودن در برابر امیال نفسانی و فرمان‌پذیری از طاغوت باعث می‌شود شخص، درونی ناآرام و شخصیتی ناپایدار داشته باشد.

گزینه ۴» ۱۸۶

آیه: حج، ۱۱ و فرقان: ۴۳ و ممتحنه: ۱

«ا رایت من اتخذ الهه هوا ا فانت تکون علیه وکیلاً: آیا دیدی آن کسی را که هوای نفس خود را معبود خود گرفت، آیا تو ضامن او می‌باشی او به دفاع از او برمی‌خیزی!»

«یا ایها الذین آمنوا لا تتخذوا عدوی و عدوکم اولیاء: ای کسانی که ایمان آورده‌اید دشمن من و دشمن خودتان را دوست نگیرید.»

«و من الناس من یعبد الله علی حرف ... خسر الدنیا و الآخرة: از مردم کسی هست که خدا را بر یک جانب و کناره‌ای [تنها به زبان و هنگام وسعت و آسودگی] عبادت و بندگی می‌کند ... او در دنیا و آخرت اهر دوایان می‌بیند.»

گزینه ۳» ۱۸۷

ارتباط مفهومی: بیت/آیه/ترکیبی: درس‌های ۱ و ۷ - دوازدهم

بیت «بر آستان جانان گر سر توان نهادن/ گلبانگ سربلندی بر آسمان توان زد» پیرامون بندگی و توحید عملی است و با عبارت قرآنی «واعتصموا به: به او تمسک جستند» مرتبط است.

بیت «ما که باشیم ای تو ما را جان جان/ تا که ما باشیم با تو در میان» به بی‌نیازی خدا و فقر مخلوقات اشاره دارد و با عبارت ﴿انتم الفقراء الی الله ...﴾ هم‌مفهوم است.

بیت «نظیر دوست ندیدم، اگرچه از مه و مهر/ نهادم آینه‌ها در مقابل رخ دوست» به یکتایی و بی‌همتایی خداوند اشاره دارد و با عبارت ﴿و لم یکن له کفواً احد﴾ مرتبط است.

گزینه ۴» ۱۸۸

متن: صفحه‌های ۳۲ و ۳۳

کسانی که مصداق آیه مطرح در صورت سؤال هستند، توحید عملی دارند و بندگی خدا را می‌کنند.

انسان موحد چون زندگی خود را براساس رضایت خداوند تنظیم کرده و پیرو فرمان‌های اوست، شخصیتی ثابت و پایدار دارد.

از نظر انسان موحد هیچ حادثه‌ای در عالم بی‌حکمت نیست، گرچه حکمت آن را نداند، از همین‌رو موحد واقعی همواره انسانی امیدوار است.

انسان موحد موجودات جهان را مخلوق خدا می‌بیند و می‌داند که خداوند او را در برابرشان مسئول قرار داده است. امام علی علیه السلام در این باره می‌فرمایند: «تقوای الهی پیشه کنید، هم در مورد بندگان خدا، ...».

آیه: ممتحنه، ۱/ متن: صفحه‌های ۳۲ و ۳۶

– علت دوستی‌نکردن جامعه توحیدی با دشمنان خدا در عبارت «قد کفروا بما جاءکم من الحق: حال آن‌که آنان به دین حقی که برای شما آمده است، کفر ورزیده‌اند» بیان شده است.

– شرکی که پیچیده‌تر از شرک قدیم است: بسیاری از انسان‌ها در واقع خود را مالک و ولی و پرورش‌دهنده (رب) جهان می‌پندارند که از جمله پیامدهای آن تخریب محیط زیست و ... است.

– میزان تأثیرگذاری توحید بستگی به درجه ایمان افراد به توحید و یکتاپرستی دارد.

ارتباط: بیت/ آیه/ ترکیبی: درس‌های ۱، ۸ و ۹ دهم/ درس ۱ - یازدهم/

درس‌های ۴، ۱ و ۶ - دوازدهم

بیت «سر ارادت ما و آستان حضرت دوست ...» به بندگی خدا و توحید عملی اشاره دارد.

بررسی آیات:

– «یسأله من فی السماوات و ...» ← نیازمندی مخلوقات به خدا در بقا (نامرتب)

– «استجیبوا لله و للرسول اذا دعاکم ...» ← پذیرش دین الهی و بندگی خدا (مرتبط)

– «و الّذین آمنوا اشدّ حبّاً لله» ← ایمان به خدا و محبت به او (نامرتب)

– «قل انّ صلاتی و نسکی و ...» ← زندگی برای خدا و بندگی او (مرتبط)

– «و الّذین جاهدوا فینا ...» ← جهاد در راه خدا و بندگی او (مرتبط)

– «و اصبر علی ما اصابک ...» ← صبر در مقابل سختی‌ها از ویژگی‌های انسان موحد (مرتبط)

تدبر در قرآن (۲): صفحه ۳۴/ ترکیبی: درس‌های ۲ و ۴ - یازدهم

– از مردم کسی هست که خدا را بر یک جانب و کناره‌ای آنها به هنگام وسعت و آسودگی [عبادت و بندگی می‌کند (بندگی متزلزل و ایمان ضعیف) ... او در دنیا و آخرت، «هر دو] زیان می‌بیند این همان زیان آشکار است.»

– عبارت «یریدون ان یتحاکموا الی الطّاعوت: می‌خواهند داوری نزد طاغوت برند» از آفات شرک عملی در بعد اجتماعی است.

– طبق آیه «و من یتبع غیر الاسلام دینا فلن یقبل منه و هو فی الآخرة من الخاسرین» هر کس دینی جز اسلام را برگزیند در آخرت از زیانکاران خواهد بود. بنابراین به لزوم پذیرش آخرین دین الهی اشاره دارد.

تدبر در قرآن (۱): صفحه ۳۲

آیه «انّ الله ربّی و ربکم فاعبدوه هذا صراط مستقیم» نتیجه توحید در ربوبیت را توحید عملی معرفی می‌کند.

بررسی موارد:

الف) تنها مسیر درست زندگی، توحید عملی و بندگی خداست، پس مسیر بندگی غیر خدا نتیجه‌ای جز سقوط ندارد. ✓

ب) در آیه نتیجه توحید در ربوبیت را توحید عملی و قدم‌گذاشتن در مسیر درست زندگی بیان می‌کند. ✗

ج) میزان تأثیرگذاری توحید عملی در زندگی انسان به درجه ایمان بستگی دارد و هر چه ایمان قوی‌تر باشد تأثیر عملی آن در زندگی بیشتر است. ✓

د) این آیه به ارتباط بعد فردی و اجتماعی توحید عملی اشاره ندارد. ✗

ترکیبی: درس ۸ - یازدهم/ ارتباط مفهومی: حدیث/ آیه

جمله شرطی در حدیث امام رضا علیه السلام، عبارت: «بشروطها و أنا من شروطها» بود که چون بر اطاعت از امام و ولایت ایشان در زندگی اجتماعی تأکید می‌کند، بیانگر بعد اجتماعی توحید است.

آیه‌ای که به توحید اجتماعی اشاره دارد، آیه ﴿یا ایها الّذین آمنوا لا تتخذوا عدوی و عدویکم اولیاء ...﴾ است.

آیه: ممتحنه، ۱/ فرقان، ۴۳/ ترکیبی: درس ۹ - دهم

آیه ﴿یا ایها الّذین آمنوا لا تتخذوا عدوی و عدویکم اولیاء﴾ با تأکید بر عدم دوستی با دشمنان خدا، بیانگر بعد اجتماعی توحید عملی است. دشمنی با باطل، بیانگر تیزی است.

آیه ﴿أرایت من اتّخذ الهه هوا﴾ با تأکید بر عدم پیروی از هوای نفس، بیانگر اهمیت بعد فردی توحید عملی است.

ارتباط مفهومی: آیه، آیه/ متن: صفحه ۳۵

آیه ﴿افانت تکون علیه وکیلاً﴾ به پیامبر خدا می‌فرماید که تو نمی‌توانی مشرکان را اجبار به پذیرش هدایت کنی و ضامن آن‌ها در اجرای فرامین الهی باشی. این مفهوم بیانگر اختیار انسان است که با آیه ﴿انا هدیناه السبیل انا شاکرأ و اما کفوراً﴾ مرتبط است.

هر قدر نهادهای اجتماعی در خدمت اجرای قوانین الهی باشد، زمینه برای رشد انسان‌ها و حرکت به سوی خداوند و زندگی موحّدانه آسان‌تر می‌گردد.

آیه: فرقان، ۴۳/ متن: صفحه ۳۷

کسی که مصداق عبارت: ﴿من اتّخذ الهه هوا﴾ است، گرفتار شرک عملی است. بسیاری از انسان‌ها چنان به امور دنیوی سرگرم شده‌اند که: خدا را فراموش کرده و خداوند در قلب آن‌ها جایگاهی ندارد. زینت دنیا و لذات و شهوات چنان در دلشان فزونی یافته که جای برای خلوت انس با خدا و درک معنویت نیایش با پروردگار باقی نگذاشته است.

پ.ن: گزینۀ (۲) بدان علت نادرست است که گفته: «در دنیا خود را مشغول و سرگرم نموده است.» در حالی که عبارت درست آن این است: «مشغول امور دنیوی شده‌اند.» زیرا همه انسان‌ها در دنیا مشغول و سرگرم به کاری هستند و فقط زمانی نادرست است که انسان خود را فقط مشغول امور دنیوی می‌کند.

متن: صفحه ۳۵/ آیه: ممتحنه، ۱

جامعه توحیدی، حکومت کسانی را که خداوند به آن‌ها حق حکومت نداده است، نمی‌پذیرد و با دشمنان خدا، دوستی نمی‌کند و به این سخن خداوند گوش فرامی‌دهد که فرموده است: ﴿یا ایها الّذین آمنوا لا تتخذوا عدوی و عدویکم اولیاء﴾

تدبر در قرآن، صفحه ۳۲

آیه مطرح در صورت سؤال می‌فرماید که چون خداوند، ربّ و پروردگار انسان است، پس باید او را پرستش کرد؛ یعنی ربوبیت الهی، علت و خاستگاه پرستش خداوند و توحید عملی است.

متن: صفحه‌های ۳۲ و ۳۳/ ترکیبی: درس ۴ - دوازدهم

انسان موحد، چون زندگی خود را براساس رضایت خداوند تنظیم کرده و پیرو فرمان‌های اوست، شخصیت ثابت و پایدار دارد و برخوردار از آرامش روحی است. تنظیم کردن زندگی براساس رضایت الهی، همان مفهوم اخلاص در بندگی خداست.

انسان موحد، در مقابل سختی‌ها و مشکلات، صبور و استوار است و آن‌ها را زمینه موفقیت‌های آینده‌اش قرار می‌دهد.

۲۰۰ گزینۀ «۳»

تدبر در قرآن، صفحه ۳۴

معنای آیه مطرح در صورت سؤال این است: «از مردم کسی هست که خدا را بر یک جانب و کناره‌ای (تنها به زبان و هنگام وسعت و آسودگی) عبادت و بندگی می‌کند، پس اگر خیری به او رسد، دلش به آن آرام می‌گیرد و اگر بلایی به او رسد، از خدا رویگردان می‌شود.» این معنا را در گزینه‌ها بررسی می‌کنیم تا ببینیم کدام گزینه پاسخ صحیح است.

بررسی گزینه‌ها:

گزینه (۱): این گزینه مفهوم آیه: ﴿ارایت من اتخذ الهه هوا﴾ است.

گزینه (۲): آیه سؤال ارتباطی به اتخاذ دین از بزرگان و اجداد ندارد.

گزینه (۳): با توجه به این که آیه سؤال، می‌گوید برخی افراد فقط هنگام خوشی و آسودگی خدا را بندگی می‌کنند، در نتیجه به افراد سست‌عنصر و با ایمان ضعیف اشاره دارد که معیار حقانیت دین را مسائل مادی می‌پندارند؛ چراکه اگر بلایی به آن‌ها برسد، از خدا رویگردان می‌شوند.

گزینه (۴): آیه سؤال ارتباطی به بی‌ رغبت شدن به امور دنیوی ندارد. علاوه بر آن، این گزینه از لحاظ مفهومی نیز غلط می‌باشد.

۲۰۱ گزینۀ «۳»

آیه: فرقان، ۴۳/ متن: صفحه ۳۴

در شرک عملی می‌گوییم: تسلیم‌بودن در برابر امیال نفسانی و فرمان‌پذیری از طاغوت باعث می‌شود، شخص، درونی ناآرام و شخصیتی ناپایدار داشته باشد. آیه‌ای که به شرک عملی اشاره دارد، آیه ﴿ارایت من اتخذ الهه هوا﴾ آفانت تکون علیه وکیلاً است.

۲۰۲ گزینۀ «۴»

تدبر در قرآن، صفحه ۳۴، متن: صفحه ۳۴

انسان‌هایی که خدا را فقط هنگام وسعت و آسودگی عبادت می‌کنند، دچار شرک عملی هستند: ﴿و من الناس من یعبد الله علی حرف فان اصابه خیر اطمان به ...﴾ تسلیم‌بودن در برابر امیال نفسانی و فرمان‌پذیری از طاغوت باعث می‌شود شخص، درونی ناآرام و شخصیتی ناپایدار داشته باشد.

پس، آیه: ﴿لا تتخذوا عدوی و عدوکم اولیاء ...﴾ بیانگر ویژگی جامعۀ توحیدی است که با دشمنان خدا دوستی نمی‌کند.

۲۰۳ گزینۀ «۲»

آیه: فرقان، ۴۳

با توجه به آیه ﴿ارایت من اتخذ الهه هوا﴾ آفانت تکون علیه وکیلاً: «آیا دیدی آن کسی را که هوای نفس خود را معبود خود گرفت، آیا تو می‌توانی ضامن او باشی (و به دفاع از او برخیزی؟)» هدایتگری پیامبر ﷺ در مورد کسی بی‌ تأثیر است که گرفتار شرک عملی در بعد فردی شده است. زیرا طبق عبارت: ﴿ان فانت تکون علیه وکیلاً﴾، پیامبر ﷺ نیز نمی‌تواند چنین شخصی را مجبور به عبادت خدا کند و در نتیجه هدایت ایشان نیز در او اثر ندارد.

۲۰۴ گزینۀ «۱»

آیه: تدبر در قرآن (۲)، صفحه ۳۴، ترکیبی: درس ۶ - دوازدهم

کسانی که در عبادت مشمول عبارت: ﴿و من الناس من یعبد الله علی حرف﴾ هستند، کسانی‌اند که خدا را فقط هنگام وسعت و آسودگی و فقط با زبان، عبادت و بندگی می‌کنند، این افراد در مواجهه با سنت ابتلاء، با توجه به ادامه آیه که می‌فرماید: ﴿فان اصابه خیر اطمان به و ان اصابته فتنة انقلب علی وجهه﴾: «پس اگر خیری به او برسد، دلش به آن آرام می‌گیرد و اگر بلایی به او رسد، از خدا رویگردان می‌شود.» از خدا رویگردان می‌شوند.

پس، کلمۀ «فتنه» در این آیه اشاره به سنت «ابتلاء» دارد.

۲۰۵ گزینۀ «۱»

آیه: تدبر در قرآن (۲)، صفحه ۳۴

این سؤال را باید با توجه به آیه ۱۱ سوره حج پاسخ داد:

و من الناس من یعبد الله علی حرف از مردم کسی هست که خدا را بر یک جانب و کناره‌ای (تنها به زبان و هنگام وسعت و آسودگی) عبادت و بندگی می‌کند: گروهی که به صورت مقطعی خدا را عبادت می‌کنند.

فان اصابه خیر اطماناً به پس اگر خیری به او رسد، دلش به آن آرام می‌گیرد: حال این گروه در خیر

و ان اصابته فتنة انقلب علی وجهه و اگر بلایی به او رسد، از خدا رویگردان می‌شود: حال این گروه در بلا با توجه به این مفاهیم، گزینه (۱) صحیح است.

۲۰۶ گزینۀ «۳»

تدبر در قرآن (۲): صفحه ۳۴

این سؤال را باید طبق عبارات آیه پاسخ داد:

و من الناس من یعبد الله علی حرف از مردم کسی هست که خدا را بر یک جانب و کناره‌ای (تنها به زبان و هنگام وسعت و آسودگی) عبادت و بندگی می‌کند: پرستش از روی تردید و ایمان ضعیف

فان اصابه خیر اطماناً به و ان اصابته فتنة انقلب علی وجهه پس اگر خیری به او برسد، دلش به آن آرام می‌گیرد و اگر بلایی به او رسد، از خدا رویگردان می‌شود: مصادیق پرستش از روی تردید

خسر الدنیا و الآخرة و در دنیا و آخرت، هر دو زیان می‌بینند: سرنوشت این افراد، زیان دیدن در دنیا و آخرت

۲۰۷ گزینۀ «۲»

متن: صفحه ۳۵

میان بعد فردی و بعد اجتماعی توحید، رابطه متقابل وجود دارد. اگر قرار باشد همه مردم فقط خواسته‌ها و تمایلات دنیوی خود را دنبال کنند و تنها منافع خود را محور فعالیت اجتماعی قرار دهند (دورشدن مردم یک جامعه از توحید)، تفرقه و تضاد جامعه را فرا می‌گیرد. در چنین جامعه‌ای، روزه‌روز انسان‌های ستمگر بیشتر قدرت پیدا می‌کنند. در نتیجه (پامد)، دیگر سخنی از حاکمیت خداوند و فرمان‌های او نیست، بلکه سخن از حاکمیت طاغوت و دستورهای اوست.

۲۰۸ گزینۀ «۴»

متن: صفحه‌های ۳۶ و ۳۷

امروزه، بسیاری از انسان‌ها جهان خلقت را ملک خود تلقی می‌کنند و بدون توجه به نظر و رأی مالک حقیقی آن، یعنی خدا، هرگونه که بخواهند در این جهان تصرف می‌کنند. برخی از این انسان‌ها، مانند فرعون که «انا ربکم الاعلی» می‌گفت و خود را پروردگار بزرگ مردم معرفی می‌کرد، خود را مالک دیگر جوامع می‌پندارند و برای آن‌ها تصمیم‌گیری می‌کنند.

۲۰۹ گزینۀ «۳»

آیه: تدبر در قرآن (۱)، صفحه ۳۲

با توجه به آیه: ﴿ان الله ربی و ربکم فاعبدوه هذا صراط مستقیم﴾: «همانا خداوند پروردگار من و پروردگار شماست. پس او را بندگی کنید که این راه راست و درست است.»، نتیجه اعتقاد به توحید در ربوبیت، توحید در عبادت است، یعنی اگر کسی ببیزد که خداوند، پروردگار جهان است، در عمل نیز او را می‌پرستد و از او اطاعت می‌کند.

۲۱۰ گزینۀ «۳»

متن: صفحه ۳۵

اگر هر یک از افراد جامعه، خواسته‌ها و تمایلات دنیوی خود را دنبال کنند و تنها منافع خود را محور فعالیت اجتماعی قرار دهند، دچار شرک عملی یا عبادی در بعد اجتماعی شده‌اند.

۲۱۱ گزینۀ «۱»

آیه: تدبر در قرآن (۱)، صفحه ۳۲

با توجه به آیه ﴿ان الله ربی و ربکم فاعبدوه هذا صراطاً مستقیم﴾ چون خداوند، پروردگار همه چیز است، پس باید فقط او را بندگی کرد و بندگی خدا، راه راست و درست زندگی است.

۲۱۲ گزینۀ «۴»

آیه: تدبر در قرآن (۱)، صفحه ۳۲

آیه مطرح در صورت سؤال بیانگر یک رابطه علیت است: توحید در ربوبیت علت توحید عملی است.

ان الله ربی و ربکم همانا خداوند، پروردگار من و شماست: توحید در ربوبیت: علت

فک پس: نشان‌دهنده نتیجه

اغْبُدُوهُ او را بندگی کنید: توحید عملی: نتیجه

گزینه‌ای که به این مفهوم اشاره دارد، گزینه (۴) است: با اعتقاد به این که خدا تنها اداره‌کننده جهان است (توحید در ربوبیت)، درمی‌یابیم که تنها وجود شایسته پرستش، خداست (توحید عملی).

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): این گزینه می‌گوید توحید در مالکیت، علت توحید در ربوبیت است که طبق مفهوم آیه نادرست است.

گزینه (۲): آگاهی از توحید در ربوبیت موجب نمی‌شود که انسان در صراط مستقیم قرار گیرد، بلکه عبادت و بندگی خدا (توحید عملی) موجب می‌شود انسان در راه راست قرار گیرد.

گزینه (۳): این آیه اشاره‌ای به اطاعت از رسول خدا و امامان معصوم نکرده است.

۲۱۳ گزینه «۴»

متن: صفحه ۳۱/آیه: تدبر در قرآن (۱)، صفحه ۳۲

تسلیم خداوند بودن و انجام کارها برای رضایت او، بیانگر توحید عملی یا توحید در عبادت است و عبارت: ﴿فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ﴾ بیانگر آن است.

۲۱۴ گزینه «۴»

متن: صفحه ۳۱/آیه: تدبر در قرآن (۱)، صفحه ۳۲

تسلیم خداوند بودن مربوط به توحید در عبادت یا توحید عملی است که آیه ﴿إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَ رَبِّكُمْ فَاغْبُدُوهُ﴾ با کلمه «فَاغْبُدُوهُ» بیانگر آن است.

۲۱۵ گزینه «۱»

متن: صفحه ۳۴/آیه: تدبر در قرآن (۱)، صفحه ۳۱

در بُعد اجتماعی توحید عملی می‌گوییم: وقتی یک جامعه توحیدی است که حاکم آن براساس قوانین الهی به حکومت رسیده باشد و همان شرایطی را که خداوند برای حاکم تعیین کرده است، دارا باشد. در نتیجه سرسپردگی در برابر پیامبر و جانشینان منصوص الهی او، بعدی از ابعاد توحید در عبادت یا توحید عملی است.

عبارت: ﴿إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَ رَبِّكُمْ﴾ بیانگر توحید در ربوبیت است.

۲۱۶ گزینه «۴»

آیه: تدبر در قرآن (۱)، صفحه ۳۲

إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَ رَبِّكُمْ توحید ربوبی

فَاغْبُدُوهُ توحید عملی

۲۱۷ گزینه «۲»

آیه: تدبر در قرآن (۱)، صفحه ۳۲

نتیجه توحید در عقیده و نظر که همان توحید در خالقیت، مالکیت، ولایت و ربوبیت است، توحید در عمل یا توحید عملی است. این مفهوم از آیه ﴿إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَ رَبِّكُمْ فَاغْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ﴾ به دست می‌آید، زیرا می‌فرماید چون خداوند، پروردگار همه چیز است، پس باید از او اطاعت کرد.

۲۱۸ گزینه «۲»

آیه: تدبر در قرآن (۱)، صفحه ۳۲

نتیجه و بازتاب آشنایی با توحید در خالقیت و توحید ربوبی، توحید در عمل یا توحید عملی است. این مفهوم از آیه ﴿إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَ رَبِّكُمْ فَاغْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ﴾ دریافت می‌شود. زیرا این آیه می‌فرماید چون خداوند، پروردگار همه چیز است، پس باید در عمل نیز از او اطاعت کرد.

پ. حرف «ف» در کلمه «فَاعْبُدُوهُ» بیانگر این رابطه علیت و نتیجه بودن است.

۲۱۹ گزینه «۱»

آیه: تدبر در قرآن (۱)، صفحه ۳۲

توحید در ربوبیت از عبارت: ﴿إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَ رَبِّكُمْ﴾ برداشت می‌شود و توحید عملی از عبارت: ﴿فَاعْبُدُوهُ﴾ تنها آیه‌ای که به هر دو مرتبه توحید اشاره نموده، گزینه (۱) است.

۲۲۰ گزینه «۴»

ترکیبی: درس ۲ - دوازدهم

یگانگی خدا یا اصل توحید از آیه ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ﴾ «بگو خداوند یکتاست.» برداشت می‌شود. توحید در خالقیت، از آیه ﴿خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ﴾ و توحید عملی از هر آیه‌ای که به عبادت و بندگی خدا اشاره دارد، برداشت می‌شود. با وجود این که آیه ﴿أَعْبُدْ رَبَّكَ﴾ در کتاب درسی نیامده، ولی به لحاظ ساده بودن معنای آن، در کنکور آمده است و بیانگر توحید عملی است.

۲۲۱ گزینه «۱»

متن: صفحه ۳۴/آیه: تدبر در قرآن (۱)، صفحه ۳۲

در بُعد اجتماعی توحید عملی می‌گوییم: وقتی یک جامعه توحیدی است که حاکم آن براساس قوانین الهی به حکومت رسیده باشد و همان شرایطی را که خداوند برای حاکم تعیین کرده است، دارا باشد؛ در نتیجه، اطاعت از رسول گرامی اسلام ﷺ و اطاعت از جانشینان آن حضرت، لازمه توحید عملی است. توحید عملی، نتیجه توحید ربوبی است. زیرا طبق آیه ﴿إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَ رَبِّكُمْ فَاعْبُدُوهُ﴾ می‌گوییم: چون خداوند، پروردگار جهان است، شایسته پرستش و عبادت است.

إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَ رَبِّكُمْ توحید در ربوبیت: علت

فک پس: نشان‌دهنده رابطه علیت

اعبده توحید عملی: معلول و نتیجه

۲۲۲ گزینه «۲»

ترکیبی: درس ۲ - دوازدهم/آیه: تدبر در قرآن (۱)، صفحه ۳۲

خالق کل شیء توحید در خالقیت

إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَ رَبِّكُمْ توحید در ربوبیت

فَاعْبُدُوهُ توحید در عبادت

متن: صفحه ۳۵/آیه: تدبر در قرآن (۱)، صفحه ۳۲

در شرک در عبادت در بعد اجتماعی می‌گوییم: اگر قرار باشد همه فقط خواسته‌ها و تمایلات دنیوی خود را دنبال کنند، تفرقه و تضاد جامعه را فرا می‌گیرد. در چنین جامعه‌ای انسان‌های ستمگر بیشتر قدرت پیدا می‌کنند. در نتیجه حاکمیت نظام سلطه آن‌گاه بدون مانع ایجاد می‌شود که انسان به شرک در عبادت در بعد اجتماعی گرفتار شود.

آیه‌ای که به توحید در عبادت، اشاره دارد، آیه ﴿إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَ رَبِّكُمْ فَاعْبُدُوهُ﴾ است. در نتیجه در جامعه شرک‌آلود، پیام این آیه که همان توحید عملی است، به فراموشی سپرده می‌شود.

پ. کلمه «ادع» به معنای «مانع» و «بازدارنده» است.

۲۲۴ گزینه «۳»

متن: صفحه‌های ۳۲ و ۳۵

در بعد فردی توحید عملی می‌گوییم: هر کسی در زندگی خود از فرمان‌های خدا اطاعت کند و او را پرستد، گام در مسیر توحید عملی گذاشته است. در نتیجه توحید عبادی در فرد به صورت پرستش و اطاعت از خداست.

در بعد اجتماعی توحید عملی می‌گوییم: جامعه‌ای که در مسیر توحید اجتماعی حرکت می‌کند، اقتصاد و فرهنگ و سایر ابعاد و ارکان آن نیز به سوی اجرای فرمان‌های خدای یگانه پیش می‌رود و به صورت جامعه‌ای عدالت‌گستر حرکت می‌نماید؛ در نتیجه تجلی توحید عبادی در جامعه، تحقق قسط و عدالت است.

۲۲۵ گزینه «۳»

متن: صفحه ۳۴

در شرک عملی در بعد فردی می‌گوییم: تسلیم‌بودن در برابر امیال نفسانی و فرمان‌پذیری از طاغوت باعث می‌شود شخص، درونی ناآرام و شخصیتی ناپایدار داشته باشد. در نتیجه رویش نهال شوم سلب‌کننده آرامش، بازتاب و نتیجه گرفتارآمدن به شرک عملی در بعد فردی است.

۲۲۶ گزینه «۴»

متن: صفحه‌های ۳۳ و ۳۴

در شرک عملی در بعد فردی می‌گوییم: اگر کسی دل به هوای نفس سپرده و او را معبود خود قرار دهد یا در پی کسب رضایت قدرت‌های مادی و طاغوت‌ها برآید، چنین شخصی گرفتار شرک عملی شده است. تسلیم‌بودن در برابر امیال نفسانی و فرمان‌پذیری از طاغوت، باعث می‌شود شخص، درونی ناآرام و شخصیتی ناپایدار داشته باشد. در نتیجه، پرستش و اطاعت از غیرخدا، موصوف به شرک عملی است و ناپایدار شدن انسان با جهت‌گیری‌های متفرق، نشانه گرفتارآمدن به شرک در عبادت در بعد فردی است.

۲۲۷ گزینه «۱»

متن: صفحه ۳۵ / آیه: ممتحنه، ۱

در بعد اجتماعی توحید عملی می‌گوییم: جامعه توحیدی به سوی وحدت و هماهنگی حرکت می‌نماید و این وحدت و هماهنگی را با تمسک به توحید و یکپارستگی و قرارگرفتن در سایه حکومت الهی می‌توان به دست آورد. در نتیجه، تحقق بعد اجتماعی توحید عبادی، مرهون تشکیل نظام الهی است. آیه ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوِّكُمْ أَوْلِيَاءَ﴾ با تأکید بر عدم دوستی با دشمنان خدا به بعد اجتماعی توحید عملی اشاره دارد.

۲۲۸ گزینه «۳»

متن: صفحه‌های ۳۳ و ۳۴

در بعد اجتماعی توحید عملی می‌گوییم: وقتی یک نظام اجتماعی توحیدی است که حاکم و زمامدار آن براساس قوانین الهی به حکومت رسیده باشد. در نتیجه، اطاعت از پیامبر ﷺ و اطاعت از جانشینان معصوم بزرگوار که خدا به پیروی از آنان دستور داده، لازمه توحید عملی است. در بعد فردی توحید عملی می‌گوییم: انسان موحد چون زندگی خود را براساس رضایت خداوند تنظیم کرده، شخصیتی ثابت و پایدار دارد. در نتیجه دست‌یابی به شخصیت پایدار و ثابت، مرهون عبودیت خدا در بعد فردی است.

۲۲۹ گزینه «۲»

آیه: تدبر در قرآن (۱)، صفحه ۳۲

مفهوم آیه ۵۱ سوره آل عمران به این صورت است:

إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ هَمَانَا خَدَاوْنِد پُروردگار من و پروردگار شماست: توحید در ربوبیت: علت

ف پس: رابطه علیت

عبده او را بندگی کنید: توحید در عبادت: معلول

از این مفهوم می‌فهمیم که: چون خداوند، رب جهان است، پس فقط باید او را بندگی و عبادت کرد: توحید در عبادت، میوه درخت توحید در ربوبیت است.